

လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ
နိုင်ငံတိုင်း အလှည့်ကျအစီရင်ခံရမည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ အလုပ်အဖွဲ့
၂၃ ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေး
၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ ၂-၁၃

လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ ဆုံးဖြတ်ချက် အမှတ် ၁၆/၂၁ ၏ နောက်ဆက်တွဲ အပိုဒ် ၅၊
လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ ဆုံးဖြတ်ချက် အမှတ် ၅/၁ ၏ နောက်ဆက်တွဲ အပိုဒ် ၁၅ (ဂ)
တို့အရ ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးရုံးမှ ပြင်ဆင်ထားသည့်
အစီရင်ခံစာအနှစ်ချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံ

ယခုဖော်ပြမည့် အစီရင်ခံစာမှာ နိုင်ငံတိုင်း အလှည့်ကျအစီရင်ခံရမည့် လုပ်ငန်းစဉ် (UPR) တွင်
Stakeholder ၄၇ ဖွဲ့က တင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာများ^၁ ၏ အနှစ်ချုပ်ဖြစ်သည်။
လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အမှတ် ၁၇/၁၁၉ အရ သတ်မှတ်ထားသော လမ်းညွှန်
ချက်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ထားသည်။ ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးရုံး
(OHCHR) ဘက်မှ မည်သည့် ထင်မြင်ချက်၊ ယူဆချက် သို့မဟုတ် အကြံပြုချက်မှ မပါဝင်သလို၊
ဖော်ပြမှုတစ်ခုချင်းနှင့်ပတ်သက်၍ မည်သည့် ဆုံးဖြတ်ချက်၊ ထောက်ပြချက်မှ မပါဝင်ပေ။
ယခုအစီရင်ခံစာတွင် ပါဝင်သည့် အချက်အလက် ကိုးကားထားသည်များကို အစီရင်ခံစာ
အဆုံးတွင် စနစ်တကျ ဖော်ပြထားပြီး၊ မူရင်းစာသားများကို တတ်နိုင်သမျှ ပြောင်းလဲထားခြင်းမရှိပေ။
လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ ဆုံးဖြတ်ချက်အမှတ် ၁၆/၂၁ တွင် ဖော်ပြထားသည်များနှင့် ကိုက်ညီ
အောင် ပြင်ဆင်ရာတွင် အကူအညီဖြစ်စေရန်အတွက် ပဲရစ်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း (Paris Principles)
ကို အပြည့်အဝ လိုက်နာသည်ဟု အသိအမှတ်ပြုခံထားရသည့် သုံးသပ်မှုအောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏
နိုင်ငံတော်အဆင့် လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့က သင့်လျော်သည့် သီးခြားကဏ္ဍတစ်ခုတွင် ပါဝင်ခဲ့သည်။
တင်သွင်းခဲ့သည့် အစီရင်ခံစာအပြည့်အစုံ အားလုံးကို OHCHR ဝဘ်ဆိုက်တွက် ရယူနိုင်သည်။
အစီရင်ခံစာကို ပုံနှိပ်သုံးသပ်မှုနှင့် ထိုအချိန်ကာလတွင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို ထည့်သွင်း
စဉ်းစားနိုင်ရန် ပြင်ဆင်ထားသည်။

အရေးပါသောအင်းအာစု (Stakeholder) များထံမှ ရရှိသော အချက်အလက်များ

က။ နောက်ခံအကြောင်းအရင်းနှင့် မူဘောင်

၁။ နိုင်ငံတကာ ကတိကဝတ်များ ဖြည့်ဆည်းမှု

၁။ ၂၀၁၁ ခုနှစ်က ပထမဆုံးပြုလုပ်သည့် ကုလ၏ UPR (နိုင်ငံများအားလုံး လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေ ပုံမှန်သုံးသပ်ဆွေးနွေးပွဲ) တွင် အရေးပါသည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက်များအား လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းနှင့် အတည်ပြုလက်ခံခြင်းတို့ ပြုလုပ်ရေး အတွက် စဉ်းစားရန် အကြံပြုချက်ကို မြန်မာနိုင်ငံက ထောက်ခံခဲ့သော်လည်း လက်တွေ့တွင် သိသာထင်ရှားသည့် တိုးတက်မှု ဖြစ်မလာခဲ့ဟု အဖွဲ့အစည်းအများအပြားက ထောက်ပြ ပြောဆိုခဲ့သည်။^၂

၂။ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာအသင်း (IHRB) က မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ကမ္ဘာ့အလုပ်သမားအဖွဲ့ (ILO) ၏ အခြေခံသဘောတူညီချက် ၈ ခုမှ ကျန်ရှိနေသည့် ၆ ခုနှင့် တိုင်းရင်းသား၊ လူမျိုးစုများနှင့် ပတ်သက်သည့် ILO သဘောတူညီချက် နံပါတ် ၁၆၉ ကို လက်မှတ်ရေးထိုးရန် အကြံပြုခဲ့သည်။^၃

၃။ Joint Submission (JS1) နှင့် ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (KHRG) တို့က မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ၁၉၉၇ ခုနှစ် လူသတ်မိုင်းဖျက်သိမ်းရေး သဘောတူညီချက်^၄ (အိုတာဝါ သဘောတူညီချက်) ကို ချက်ချင်း လက်မှတ်ရေးထိုးရန် အကြံပြုခဲ့သည်။^၅

၂။ ဖွဲ့စည်းပုံနှင့် ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ မူဘောင်

၄။ အာရှဥပဒေရင်းမြစ်စင်တာ (ALRC) က မြန်မာနိုင်ငံ၏ဖွဲ့စည်းပုံအရ စစ်တပ်မှာ တရားစီရင်ရေး မဏ္ဍိုင်၏ အပြင်ဘက်ကို ရောက်ရှိနေသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^၆ Joint Submission (JS5) တွင် လွှတ်တော်များ၌ စစ်တပ်အတွက် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ချန်ထားပြီး စစ်တပ်မှ တိုက်ရိုက်ခန့်ထားသော အဆိုပါ ကိုယ်စားလှယ်များမှာ မည်သည့်ဥပဒေ သို့မဟုတ် မည်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ချက်များကိုမဆို ဗီတိုသုံးရန် အခွင့်ရှိနေသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^၇

၃။ အဖွဲ့အစည်းနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ပေါ်လစီရေးဆွဲမှုများ

၅။ မြန်မာအမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် (MNHRC) က မိမိတို့ အဖွဲ့အစည်းအစည်းမှာ ၂၀၁၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလက ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် သမ္မတ၏

အမိန့်ပြန်တမ်း (Presidential Ordinance) အရ ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ပဲရစ်စည်းမျဉ်း(Paris Principles) နှင့် ညီညွတ်စေရန်အလို့ငှာ မြန်မာအမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် ဥပဒေကို ၂၀၁၄ ခုနှစ် မတ်လတွင် လွှတ်တော်က ဥပဒေအမှတ် ၂၁/၂၀၁၄ အဖြစ် အတည်ပြုခဲ့သည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။^{၁၆}

၆။ Joint Submission 1 က MNHRC တွင် အစိုးရမှ သီးခြားလွတ်လပ်မှုအတွက် အာမ မခံနိုင်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၁၇} Joint Submission 4 (JS4) တွင်မူ MNHRC အဖွဲ့အဝင်များအား ရွေးချယ်၊ ခန့်အပ်မှုတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိဟု ထောက်ပြထားသည်။ MNHRC တွင် ယခင် စစ်အာဏာရှင်အဖွဲ့မှ တာဝန်ရှိသူဟောင်းများလည်း ပါဝင်သည်။ ထို့ပြင် MNHRC မှာ ရိုဟင်ဂျာ ၄၈ ဦး အသတ်ခံခဲ့ရသည်ဟု သတင်းများထွက်ပေါ်ခဲ့သည့် ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဒုတိယတန်း တိုက်ခိုက်မှု၊ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့တွင် အရပ်သားများ တိုက်ခိုက်ခံရမှု အပါအဝင် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို ထိထိရောက်ရောက် စုံစမ်းနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပေ။^{၁၈}

၇။ Joint Submission 13 (JS 13) တွင် MNHRC မှာ တိုင်ကြားမှုများအား လျှို့ဝှက်ထားမှုကို သေချာအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိဘဲ၊ အထူးဖြင့် လိင်အကြမ်းဖက်မှု သားကောင်များ ဖြစ်ခဲ့ရသည့် အမျိုးသမီးများ ထိခိုက်ခဲ့ရသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၁၉}

ခ။ လူ့အခွင့်အရေး လုပ်ငန်းများတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

၁။ အထူးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများတွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

၈။ Christian Solidarity Worldwide (CSW) က ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေဆိုင်ရာ အထူးကိုယ်စားလှယ်မှာ မိတ္ထီလာသို့ သွားရောက်စဉ် အတွင်း အရေးအတွက် ၂၀၀ ခန့်ရှိသည့် လူအုပ်ကြီးက ၎င်း၏ကားအား တိုက်ခိုက်ခံရသည့် အကာကွယ်ပေးခြင်းမခံရဘဲ ထွက်လာခဲ့ရသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏နောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့သည့် အမျိုးသမီး မြန်မာနိုင်ငံသို့ ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလက လာရောက်လည်ပတ်စဉ်အတွင်း လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာဖြင့် ခြိမ်းခြောက်မှုကို ခံခဲ့ရသည်။^{၂၀} လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတာဝန်ဆောင်မှုအဖွဲ့ (ISHR) က မြန်မာနိုင်ငံမှာ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ၏ အထူးလုပ်ထုံး လုပ်နည်းများကို အမှန်တကယ်၊ အပြည့်အဝနှင့် အလျင်အမြန် ဆောက်ရွက်ရမည်ဟု အကြံပြုခဲ့သည်။^{၂၁}

၂။ ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မဟာမင်းကြီးရုံး(OHCHR) နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း

၉။ သမ္မတဦးသိန်းစိန်က ကတိပြုခဲ့သော်လည်း OHCHR က နိုင်ငံအတွင်း ရုံးခန်းဖွင့်ရန် ဖိတ်ခေါ်မှုအား မြန်မာနိုင်ငံက လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိဟု အဖွဲ့အစည်းအများအပြားက ဖော်ပြခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံမှာ OHCHR ရုံးခန်းအား ဖွင့်လှစ်ခွင့်ပေးရန်နှင့် အပြည့်အဝ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း၊ လုပ်ပိုင်ခွင့် ကာကွယ်ပေးခြင်းတို့နှင့်အတူ နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း OHCHR က လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်အောင် ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဟု အကြံပြုခဲ့သည်။^{၁၄}

၈။ နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးကတိကဝတ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေကို လိုက်နာကျင့်သုံးခြင်း

၁။ တန်းတူညီမျှမှုနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိခြင်း

၁၀။ Joint Submission 10 (JS10) နှင့် Joint Submission 10 (JS 13) တို့တွင် အစိုးရနှင့် တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများ ပဋိပက္ခနှင့် ဆက်စပ်သည့် ငြိမ်းချမ်းရေး ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးမှုများ၌ အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုကို သိသိသာသာ ဖယ်ချန်ထားသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၁၅}

၁၁။ လူသာရင်ဝါလ်ဖက်ဒရေးရှင်း (LWF) က ၂၀၁၃ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် မြန်မာအစိုးရမှာ အမျိုးသမီးများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတော်အဆင့် မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (၂၀၁၃-၂၀၂၂) ထုတ်ပြန်ချမှတ်ခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော်လည်း အဆိုပါစီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် တိုးတက်မှု အနည်းငယ်သာ ရရှိခဲ့ကာ၊ အဓိကအားဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် အားနည်းခြင်း၊ အစိုးရနှင့်ဌာနများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု ညံ့ဖျင်းခြင်းတို့ကြောင့် ပြည့်ပြည့်ဝဝ အကောင်အထည်မဖော်နိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။^{၁၆}

၁၂။ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာအသင်း (IHRB) က မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများမှာ တူညီသောအလုပ်အကိုင်အတွက် တူညီသော လုပ်အားခ မရရှိဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၁၇}

၁၃။ “အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာ စောင့်ရှောက်ရေး” အတွက် ရည်ရွယ်သည့် ဥပဒေလေးခုပါသော မျိုးစောင့်ဥပဒေနှင့် ပတ်သက်၍ အဖွဲ့အစည်းအများအပြားက အလွန်အမင်းစိုးရိမ်မိသည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။^{၁၈} နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (Amnesty International – AI) က ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင် လွှတ်တော်မှာ

အဆိုပါဥပဒေများကို စတင်စဉ်းစားခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အဆိုဥပဒေများမှာ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုသဘောကို ဆောင်နေပြီး ၎င်းတို့အထဲမှ ဘာသာကူးပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာအမျိုးသမီးများ အထူးထိမ်းမြားခြင်း ဥပဒေတို့မှာ ပင်ကိုယ်အားဖြင့် အပြစ်အနာအဆာများ ရှိနေသည်။ လူဦးရေထိန်းချုပ်ရေး ဆိုင်ရာ ကျန်းမာရေးဥပဒေမှာလည်း ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ပုံစံအားလုံးအတွက် လုံလောက်သည့် အကာအကွယ်ပေးမှုမရှိဘဲ၊ တစ်လင်တစ်မယားဥပဒေ (Monogamy) ကလည်း နှစ်ဦးသဘောတူ အတူနေထိုင်ခြင်းနှင့် အိမ်ထောင်ထပ်ပြုခြင်းတို့ကို တားမြစ် ထားသည်။^{၁၉}

၁၄။ နိုင်ငံတကာ ခြိမ်းခြောက်ခံပြည်သူများအဖွဲ့ (STPI) ကမူ အဆိုပါဥပဒေလေးခုမှာ အမျိုးသားရေး ဘုန်းကြီး ဝီရသူ၊ ငြိငြ လှုပ်ရှားမှုတို့နှင့် ဆက်နွယ်နေသည့် အစွန်းရောက် ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု၏ အဆိုပြုတင်ပြချက်ဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၂၀} Open Doors International (ODI) အဖွဲ့က အဆိုပါ ဥပဒေများကို ငြိငြ လှုပ်ရှားမှုက တောင်းဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတစ်ဝှမ်းမှ နိုင်ငံသား တစ်သန်းကျော်၏ လက်မှတ်များလည်း ပါဝင်သည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၂၁}

၁၅။ STPI ၏ အဆိုအရ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ အထူးထိမ်းမြားခြင်းဥပဒေတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမျိုးသမီးများမှာ အခြားဘာသာမှ အမျိုးသားများနှင့် လက်ထပ်ခင် မိဘနှစ်ပါး၊ ဒေသခံ အစိုးရအာဏာပိုင်များ၏ ခွင့်ပြုချက်ရယူရန်နှင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမျိုးသမီးကို လက်ထပ် ထိမ်းမြားခြင်းမပြုခင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သော အမျိုးသားများကို ဗုဒ္ဓဘာသာသို့ အတင်းအဓမ္မ ပြောင်းလဲခိုင်းရန် ပြဌာန်းထားသည်ဟု ဆိုသည်။^{၂၂} ADF International အဖွဲ့ကမူ အဆိုဥပဒေမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်မဟုတ်သော အမျိုးသား ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမျိုးသမီးကို လက်ထပ်ထိမ်းမြားရန်အတွက် ပိုမိုခက်ခဲအောင် လုပ်ဆောင်ထားသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၂၃}

၁၆။ STPI က လူဦးရေထိန်းချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ ပြည်သူများ ရယူနိုင်မည့် သားသမီးအရေအတွက်ကို အစိုးရအား ကန့်သတ်ခွင့်ပေးထားသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၂၄} စမိုင်း ပညာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဖောင်ဒေးရှင်း (SEDF) က ထိုဥပဒေမှာ အမျိုးသမီးများ သားသမီးယူရာတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ၃ နှစ်ခြားရမည်ဟု စည်းကမ်းသတ်မှတ်ထားပြီး မွေးဖွားနှုန်းထိန်းချုပ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်ကို သွယ်ဝိုက်၍ အတင်းအဓမ္မ ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ ထိုဥပဒေကို အချို့သော ဘာသာရေးအုပ်စုများက လက်ခံနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။^{၂၅}

၁၇။ တစ်လင်တစ်မယားဥပဒေအတွက်မူ - ထိုဥပဒေမှာ အိပ်ထောင်ထပ်ပြုခြင်းကို ခွင့်မပြုဘဲ ထိုကဲ့သို့ ဆက်ဆံမှုရှိနေသည်ကို တွေ့ရှိပါက အပြစ်ပေးရန် ပြဌာန်းထားသည်ဟု SEDF က ပြောကြားခဲ့သည်။^{၂၆}

၁၈။ Justice Trust (JT) အဖွဲ့က ငြိမ့် လှုပ်ရှားမှု၏ ခေါင်းဆောင်များမှာ နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း သွားလာကာ အမုန်းစကားများကို လွတ်လပ်စွာဟောကြားပြီး၊ လူစုလူဝေးဖြင့် ချီတက် လမ်းလျှောက်မှုများကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၂၇} အဆိုပါ ဆောင်ရွက်မှု များကို တားဆီးရန် သို့မဟုတ် အနည်းဆုံး လှုံ့ဆော်မှုများလျော့ပါးစေရန် ဆောင်ရွက်မှု ပင်မရှိဟု Joint Submission 11 (JS11) တွင် ဖော်ပြထားသည်။^{၂၈}

၁၉။ စမိုင်းပညာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဖောင်ဒေးရှင်း (SEDF) က လူမျိုးရေးခွဲခြားမှုကို စနစ်တကျဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်မှုမှာ အစိုးရအာဏာပိုင်များ၏ ညွှန်ကြားချက်များအထိပင် ရောက်ရှိနေသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ အစိုးရအကြီးတန်းနေရာများနှင့် စစ်ဘက်၏ အကြီးအကဲနေရာများမှာ တရားဝင်ကြေငြာထားခြင်းမရှိသော်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များ အတွက်သာသီးသန့်ဖြစ်နေသည်။ ရဲဌာနတွင်လည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်အများစုဖြင့် ဖွဲ့စည်း ထားခြင်းကြောင့် ဘာသာရေးအရ ညီညွတ်မှုတူမူ မရှိပေ။^{၂၉}

၂၀။ အမျိုးသမီးငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ယက် - ရခိုင်ဒေသ (WPNA) က မွတ်စလင်ဆန့်ကျင်ရေး သဘောထားမှာ နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း မြင့်တက်လာခဲ့ပြီး ငြိမ့် နှင့် မသာသလှုပ်ရှားမှု ကြီးထွား လာခြင်း၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ် မန္တလေးမြို့စွန့်နှင့် နိုင်ငံတစ်ဝှမ်း အခြားသောနေရာများတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အကြမ်းဖက်မှုများက အထောက်အထားများဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၃၀} အကြမ်းဖက်ခံရသူများ ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့ (ODVV) ကလည်း ရိုဟင်ဂျာများမှာ လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားသွားလာခွင့်၊ မြေနေရာ၊ အစားအသောက်၊ သောက်သုံးရေ ရရှိခံစားခွင့်၊ ပညာရေးနှင့် ကျန်ရေး စောင့်ရှောက်မှုကို ရရှိခံစားခွင့်၊ ထိမ်းမြားလက်ထပ်မှု၊ မွေးဖွားစာရင်း စသည်တို့တွင် ဆက်လက် ကန့်သတ်ခံထားရသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၃၁}

၂၁။ LWF ၏ အဆိုအရ ချင်းပြည်နယ်ရှိ ကလေးငယ်များ၏ ၇၆ ရာခိုင်နှုန်းမှာ မွေးစာရင်းမရှိကြဘဲ၊ ပဋိပက္ခများနှင့် ရင်ဆိုင်နေရသည့် ကလေးငယ် ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းမှာ မွေးဖွားမှုအတွက် မှတ်ပုံတင် စာရင်းသွင်းထားခြင်းမရှိဟု သိရသည်။^{၃၂} အမျိုးသမီးငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ယက်- ရခိုင်ဒေသ (WPNA) က ထိမ်းမြားလက်ထပ်မှုဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် မွေးဖွားနှုန်းဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်များ သို့မဟုတ် အခြား ခွင့်မပြုထားသော လုပ်ရပ်များကို ကျူးလွန်ဖောက်ဖျက်သည်ဟု စွပ်စွဲခံရသည့် ရိုဟင်ဂျာမိဘများ၏

ကလေးများမှာ မွေးဖွားကြောင်း အထောက်အထားလက်မှတ် ငြင်းပယ်ခံရသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၃၃}

၂၂။ ကာလီဒိုစကုပ် သြစတေးလျ လူ့အခွင့်အရေး ဖောင်ဒေးရှင်း (KAHRF) က မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေမှာ လိင်တူချစ်သူ (LGBTI) များအပေါ် ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပင် ခွဲခြားထားသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ ၁၈၆၀ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ နှစ်ဦးသဘောတူ လိင်တူဆက်ဆံမှုကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသည်။^{၃၄}

၂။ အသက်ရှင်ခွင့်၊ လွတ်လပ်ခွင့်နှင့် ပြည်သူများ၏ လုံခြုံရေး

၂၃။ Amnesty International (AI) နှင့် Joint Submission 3 (JS3) တို့က သေဒဏ်စီရင်မှုမှာ ဥပဒေရေးရာမူဘောင်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်နေသေးပြီး၊ တရားရုံးများ ကလည်း သေဒဏ်ကို ဆက်လက်ချမှတ်နေသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၃၅}

၂၄။ ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (KHRG) က လူသတ်မိုင်းနှင့် အခြားသောမိုင်းများကို အဖွဲ့အစည်းအများအပြားက ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အသုံးပြုမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ထောက်ပြ ထားသည်။^{၃၆} JS4 တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှာ မြေမြှုပ်မိုင်းများကို ဆက်လက်ထုတ်လုပ်နေပြီး စစ်တပ်က လည်း နိုင်ငံတကာဥပဒေကို ချိုးဖောက်ကာ အဆိုပါမိုင်းများကို အရပ်သားများ အပေါ်ပစ်မှတ်ထား၍ ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုနေသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၃၇}

၂၅။ JS1 နှင့် Fortify Rights (Fortify) အဖွဲ့တို့က ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မြန်မာစစ်တပ်နှင့် မြန်မာအမျိုးသားဒီမိုကရက်တစ်မဟာမိတ် တပ်မတော် (MNDA) တို့ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း ကိုးကန့်ဒေသတွင် တိုက်ပွဲများဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး၊ ဒေသခံပြည်သူ ထောင်ပေါင်းများစွာမှာ အိုးအိမ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးခဲ့ရသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ Joint Submission 2 (JS2) နှင့် Fortify တို့၏ အဆိုအရ မြန်မာစစ်တပ်မှာ အရပ်သားများအား တိုက်ခိုက်မှု၊ ဒေသတွင်း တရားလက်လွတ်သတ်ဖြတ်မှုများတွင် ရှုပ်ထွေးပါဝင်ခဲ့သည်ဟု သိရသည်။^{၃၈}

၂၆။ နောက်ဆုံး UPR ဖိုရမ် ပြီးဆုံးကတည်းက တမ်မတော် (မြန်မာစစ်တပ်) နှင့် ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ် (KIA) တို့အကြား ၁၇ နှစ်ကြာ တည်ရှိခဲ့သည့် အပစ်ရပ်ရေးမှာ ပျက်ဆီးသွားခဲ့ပြီး ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ အခြားသော လက်နက်ကိုင် များနှင့် တိုက်ပွဲများ ပြန်လည်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်ဟု JS4 တွင် ဖော်ပြထားသည်။ တမ်မတော်မှာ ကရင်နှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့ရှိ တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များအပေါ်လည်း စစ်ဆင်ရေးများ

ဆင်နွှဲခဲ့ပြီး ကရင်တိုင်းရင်းသား အဖွဲ့များနှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်က ရရှိထားခဲ့သည့် အပစ်ရပ်ရေး သဘောတူညီချက်ကိုလည်း ချိုးဖောက်ခဲ့သည်။^{၉၉}

၂၇။ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများတွင် တစ်မတော်မှ ပြုလုပ်သည့် ကျူးလွန်မှုများ၌ တရားလက်လွတ်သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများအပေါ် အဓမ္မပြုကျင့်ခြင်းနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခြင်း၊ စိတ်ထင်တိုင်း ဖမ်းဆီးခြင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မ ရွှေ့ပြောင်းခိုင်းခြင်း၊ ပြည်သူများအား လူတံတိုင်းနှင့် မိုင်းရှင်းသူများအဖြစ် အသုံးပြုခြင်း၊ အတင်းအဓမ္မ အလုပ်ခိုင်းစေခြင်း၊ ကလေးစစ်သားများ စုဆောင်းခြင်းနှင့် အဓမ္မဖျောက်ဖျက်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်ဟု JS4 တွင် ဆက်လက် ဖော်ပြထားသည်။^{၉၀}

၂၈။ CIVICUS အဖွဲ့ကမူ ၂၀၁၁ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံး UPR ဖိုရမ် ပြီးကတည်းက လုံခြုံရေးတပ်ဖွဲ့ဝင်များမှာ အင်အားအလွန်အကျွံ အသုံးပြုခြင်း၊ ထိခိုက်နာကျင်စေခြင်း၊ ပြည်သူများ၏ ဆန္ဒပြမှုများကို ကြောက်မက်ဖွယ် အင်အားသုံး၍ နှောက်ယှက်ဖြိုခွဲခြင်းတို့အား ဆက်လက် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၉၁} ၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ ၂၉ ရက်နေ့တွင် လက်ပံတောင်းတောင် သတ္တုတွင်း၌ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြမှုအတွင်း သံဃာတော်များနှင့် ရွာသားများအား အဖြူရောင်ဖော့စဖော့ရက်စ်သုံး မီးစုန်းပုံးများ အသုံးပြု၍ ရဲတပ်ဖွဲ့က နှိမ်နင်းမှုကို Amnesty International (AI) က ထောက်ပြထားသည်။^{၉၂} နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအတွက် ကူညီထောက်ပံ့ရေးအသင်း (AAPP) နှင့် Fortify တို့က ၂၀၁၅ ခုနှစ် မတ်လတွင် လက်ပံတန်း၌ ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် အမျိုးသားပညာရေးဥပဒေ ဆန္ဒပြမှုတွင် လူ ၁၂၇ ဦးနီးပါး ဖမ်းဆီးခြင်းဖြင့် အဆုံးသတ်ခဲ့ပြီး ရဲတပ်ဖွဲ့က အင်အား အလွန်အကျွံအသုံးပြုခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၉၃} Frontline Defenders (FLD) နှင့် JS8 တို့တွင်လည်း ထိုကဲ့သို့ တူညီသော စိုးရိမ်မှုများကို ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၉၄}

၂၉။ ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (KHRG) က မြန်မာစစ်တပ်နှင့် နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့ (BGF) တို့မှာ ညှင်းပမ်းနှိပ်စက်မှုနှင့် သတ်ဖြတ်မှုကို ထင်ထင်ရှားရှား ကျူးလွန်နေသည်ဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။^{၉၅} JS4 တွင် အကျဉ်းထောင်နှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားသောဒေသများ၌ စစ်ကြော မေးမြန်းရာတွင် ညှင်းပမ်းနှိပ်စက်မှုကို အသုံးပြုနေဆဲဟု ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် အရပ်သားများ အား တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်များကို သစ္စာခံသည်ဟု စွပ်စွဲကာ ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်မှုများ ပြုလုပ်သည်ဟူသော သတင်းများ ထွက်ခဲ့မှုကိုလည်း ထည့်သွင်း ဖော်ပြထားသည်။^{၉၆}

၃၀။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအတွက် ကူညီထောက်ပံ့ရေးအသင်း (AAPP) က နိုင်ငံတကာ ကြက်ခြေနီအဖွဲ့ (ICRC) မှာ အချို့သော အကျဉ်းထောင်များသို့ ဝင်ရောက်ခွင့် ရခဲ့သော်လည်း အကျဉ်းထောင်အခြေအနေများကို တိုးတက်အောင် ၎င်းတို့၏ ဆောင်ရွက် နိုင်စွမ်းကို တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ကန့်သတ်ခံခဲ့ရသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ AAPP ၏ အဆိုအရ လက်ရှိ ဖြစ်နေသော အကျဉ်းထောင်အခြေအနေ ဆိုးရွားမှုမှာ ငြင်းပမ်းနှိပ်စက်မှု ပုံစံတစ်မျိုးကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်ဟု ဆိုသည်။^{၆၇}

၃၁။ JS4 တွင် သမ္မတ၏ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်များကြောင့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ၁၀၀၀ ကျော် လွတ်မြောက်လာခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်က ၂၀၁၃ ခုနှစ် အဆုံးပိုင်းတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားအားလုံးကို လွတ်ပေးမည်ဟု ကတိပြုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၄ ခုနှစ် အစပိုင်း အရောက်တွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ၄၀ နီးပါးမှာ အကျဉ်းထောင်များထဲတွင် ကျန်ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အဆုံးပိုင်းတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းထောင်များဖြင့် စီရင်ချက်ချမှတ်ခံရသူမှာ ၁၅၉ အထိ ရှိလာခဲ့ပြီး အခြား ၂၁၃ ဦးမှာလည်း နိုင်ငံရေးအကျဉ်းထောင်များဖြင့် တရားရင်ဆိုင်နေခဲ့ရသည်။^{၆၈}

၃၂။ FLD က ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကြောင့် ထိခိုက်နစ်နာခဲ့ရသည့် လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ တရားဝင် ငြိမ်းချမ်းစွာဆန္ဒပြမှုအား ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းအတွက် စိုးရိမ်ကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ လယ်သမားများနှင့် လယ်ယာလုပ်ပိုင်ခွင့် ကာကွယ်သူများမှာ အရှက် ရစေခြင်း၊ စိတ်ထင်တိုင်း ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ကို ခံခဲ့ရပြီး အချို့ကိစ္စများတွင် လယ်မြေ အသိမ်းခံရခြင်း နှင့်ပတ်သက်၍ ဆန္ဒပြမှုအတွက် သတ်ဖြတ်ခံရမှုများပင် ရှိခဲ့သည်။^{၆၉}

၃၃။ ရခိုင်စီမံကိန်း (AP) က ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လ ၈ ရက်နေ့ မောင်တောတွင် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် မငြိမ်မသက်မှုပြီးနောက် ရိုဟင်ဂျာ ၁၀၀၀ ကျော်မှာ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း ခံခဲ့ရသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ဘူးသီးတောင်အကျဉ်းထောင်တွင် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရစဉ် ငြင်းပမ်း နှိပ်စက်မှုနှင့် ရိုက်နှက်မှုတို့ကြောင့် သေဆုံးသူမှာ အနည်းဆုံး ၆၂ ဦး ရှိခဲ့ပြီး၊ ဖမ်းဆီး ခံရသူများတွင် ကလေးငယ် ၇၂ ဦး ပါဝင်သည်ဟု ဆိုသည်။^{၇၀}

၃၄။ စစ်တပ်၊ ရဲနှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးတို့ ပူးပေါင်းဖွဲ့စည်းထားသည့် နယ်ခြားစောင့်တပ် (နစက) မှာ ပထမဆုံး UPR ဖိုရမ်အပြီး နောက်ပိုင်းနှစ်များတွင် ရိုဟင်ဂျာ ထောင်ပေါင်းများစွာကို စိတ်ထင်တိုင်း ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့သည်ဟု အမျိုးသမီး ငြိမ်းချမ်းရေး ကွန်ယက် - ရခိုင် (WPNA) က ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းတို့မှာ ထိုနည်းလမ်းကိုပင် လက်ရှိ အချိန်အထိ ဆက်လက်အသုံးပြု နေသည်ဟု ဆိုသည်။^{၇၁}

၃၅။ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ အကြံပြုချက် ၁၀၄.၁၁၅၊ ၁၀၄.၃၂^{၅၃}၊ ၁၀၄.၃၆^{၅၄}၊ ၁၀၄.၃၉^{၅၅}၊ ၁၀၅.၃၅^{၅၆}၊ ၁၀၅.၈၅^{၅၇} နှင့် ၁၀၅.၁၀၅^{၅၈} တို့ကို ရည်ညွှန်း၍ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု တားဆီးရေးဥပဒေကို ရေးဆွဲနေသည်ဟု မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် (MNHRC) က ပြောကြားခဲ့သည်။^{၅၉}

၃၆။ အမျိုးသမီးအပေါ် အကြမ်းဖက်ခြင်းနှင့် အဓမ္မပြုကျင့်ခြင်းကို စစ်ပွဲ၏ လက်နက်တစ်ခုအဖြစ် အသုံးပြုမှုမှာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဆက်လက်ရှိနေသည်ဟု Christian Solidarity Worldwide (CSW) အဖွဲ့က ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၆၀} ဟာဝိုင်အီဥပဒေတက္ကသိုလ် (UHLS) ကမူ မြန်မာစစ်တပ်မှာ တိုင်းရင်းသား အမျိုးသမီးများအပေါ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုကို စနစ်တကျ ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၆၁} ကျား၊ မဆိုင်ရာ တန်းတူညီမျှရေးကွန်ယက် (GEN) က အထူးသဖြင့် ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တို့ရှိ ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားရာဒေသများ၌ နေထိုင်ကြသော အမျိုးသမီးများမှာ ကျား-မလိင်ခွဲခြားမှု အခြေခံသည့် အကြမ်းဖက်မှုမျိုး ခံရစားရ နိုင်သောအန္တရာယ် ရှိနေသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၆၂}

၃၇။ အခရာအမျိုးသမီး (AW) အဖွဲ့က အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဥပဒေများတွင် ကိုလိုနီခေတ် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများက အဓိကဥပဒေ များအဖြစ် ကျန်ရှိနေ သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုဆိုသည်မှာ အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏ အရှက်သိက္ခာကို ထိခိုက်ပျက်ပြားစေမှုအပေါ် အခြေခံ၍ ရာဇဝတ်မှု အဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။^{၆၃}

၃၈။ LWF နှင့် UHLS တို့က အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုအား ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သီးသီးသန့်သန့် သတ်မှတ်ထားသည့် ဥပဒေမျိုး မြန်မာနိုင်ငံတွင်မရှိဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။ အဓမ္မပြုခြင်းကို တရားမဝင်ဟု သတ်မှတ်ထားသော်လည်း ဇနီးသည်က အသက် ၁၄ နှစ်အောက်မဟုတ်လျှင် အိမ်ထောင်ဖက်က အလိုမတူဘဲ အဓမ္မပြုကျင့်မှုကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း မပါဝင်ပေ။^{၆၄}

၃၉။ Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children (GIEACPC) အဖွဲ့က ကလေးသူငယ်အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီနှင့် UPR ၏ ပထမအကြိမ် သုံးသပ်မှုအတွင်း ကလေးငယ်များကို ကိုယ်ထိလက်ရောက် အပြစ်ပေးခြင်းကို တားမြစ်ရန် အကြိမ်ကြိမ် အကြံပြုထားသော်လည်း ထိုလုပ်ရပ်မှာ တရားဝင်အဖြစ် ဆက်လက် ရှိနေသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၆၅} ရာဇဝတ်မှုအတွက် အပြစ်ပေးသည့်အနေဖြင့် ကလေး ငယ်များအား ကိုယ်ထိ လက်ရောက်ဆုံးမမှုကို တရားမဝင်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော်လည်း

နေအိမ်၊ စာသင်ကျောင်း၊ နေ့ကလေးထိန်းကျောင်းနှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ အသင်းအဖွဲ့များတွင် ထိုအပြစ်ပေးမှုမှာ တရားဝင်ဖြစ်ပျက်နေသည်။^{၆၆}

၄၀ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စီးပွားရေးအသင်း (IHRB) က မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကဏ္ဍအသီးသီးတွင် ကလေးအလုပ်သမားများမှာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရှိနေသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ ကလေးငယ်များမှာ လမ်းများ၊ ဘတ်စ်ကားများ၊ မီးရထားဘူတာရုံများနှင့် ကမ္ဘာလှည့် ခရီးသွားများ စိတ်ဝင်စားရာ နေရာများတွင် ငွေကြေးအလှူခံသူများအဖြစ် အဆုံးသတ် နေကြသည်။^{၆၇}

၄၁။ အကြမ်းဖက်ခံရမှုများအား ကာကွယ်ပေးရေးအသင်း (ODVV) က ကလေးငယ် ၅၀၀၀ ကျော်မှာ စစ်တပ်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေရပြီး၊ ထိုအရေအတွက်တွင် တပ်သားသစ် အဖြစ် စုဆောင်းခံရချိန် အသက်မပြည့်သေးဘဲ ယခုအချိန်တွင် အသက်ပြည့်သွားခဲ့သူများ မပါဝင်ဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။^{၆၈}

၄၂။ Joint Submission 8 (JS8) က ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှာ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များက အရွယ်မရောက်သေးသူများကို တပ်သားသစ်အဖြစ် စုဆောင်း မှု အဆုံးသတ်ရန်အတွက် စောင့်ကြည့် လေ့လာရေးနှင့် အစီရင်ခံတင်ပြရေး နိုင်ငံအလိုက် အထူးတာဝန်အဖွဲ့ (CTFMR) ဖွဲ့စည်းခြင်းနှင့်အတူ ပူးပေါင်းလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစီမံချက် (Joint Action Plan) ကို လက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ထိုအချိန် ကတည်းက ကလေးစစ်သား ၆၀၀ ခန့်ကို လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များမှ လွတ်ပေးခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း CTFMR မှာ တိုင်းရင်းသား လူနည်းစုများက ထိန်းချုပ်ထားသည့် ဒေသများနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသော ဒေသများသို့ လွတ်လွတ်လပ်လပ်နှင့် အပြည့်အဝ သွားရောက်ခွင့် မရခဲ့ပေ။^{၆၉}

၄၃။ ၁၉၀၇ ခုနှစ် မြို့နယ်များအက်ဥပဒေနှင့် ကျေးရွာအက်ဥပဒေများကို ဖျက်သိမ်းမည့် ဥပဒေကြမ်းတစ်ခုကို လွှတ်တော်က လက်ခံခဲ့မှုအတွက် Joint Submission 14 တွင် ကြိုဆိုကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။^{၇၀} ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၃၁ ရက်နေ့မတိုင်မီ ကလေး အလုပ်သမား ပုံစံအားလုံးကို ရှင်လင်းဖယ်ရှားရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံမှာ နိုင်ငံတကာ အလုပ်သမားအဖွဲ့ (ILO) နှင့် နားလည်မှုစာချွန်လွှာကို ၂၀၁၂ ခုနှစ် မတ်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း JS14 တွင် ဖော်ပြချက်အရ စက်ရုံနှင့် ကိုယ်ပိုင် လုပ်ငန်းအများစုမှာ အဆိုပါသဘောတူညီချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် ပြင်ဆင်ထားမှု မရှိဟု သိရသည်။^{၇၁}

၄၄။ JS8 တွင် ကလေးများမှာ နိုင်ငံတော်ပိုင်စစ်တပ်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များတွင် အတင်းအဓမ္မ စစ်မှုထမ်းခြင်း၊ ငွေကြေးအလှူခံသူအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ မူယစ်ဆေးဝါးနှင့် ဆက်စပ်သည့် ရာဇဝတ်မှုများ၊ အတင်းအဓမ္မ အလုပ်ခိုင်းစေခံရမှု၊ အိမ်တွင်းအစေခံ၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ခေါင်းပုံဖြတ်ခံရမှုနှင့် အတင်းအဓမ္မ လက်ထပ် ပေါင်းသင်းမှုတို့ အပါအဝင် ရည်ရွယ်ချက်အမျိုးအတွက် လူကုန်ကူးခြင်းခံနေရသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၇၂}

၄၅။ Joint Submission 6 (JS6) တွင် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနမှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရွှေ့ပြောင်းအခြေချမှု ပေါ်လစီကို ဦးဆောင်ကိုင်တွယ်နေသော်လည်း ထိုပေါ်လစီတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များက လူကုန်ကူးမှုနှင့် အမြတ်ထုတ်ခံခြင်းတို့ကို ထိထိရောက်ရောက် ဖြေရှင်းနိုင်ခြင်းမရှိဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၇၃}

၃။ အရေးယူခံခြင်းမှ လွတ်မြောက်မှုအပါအဝင် တရားရေးစီမံမှုများနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး

၄၆။ အကြံပြုချက် ၁၀၄.၃၇^{၇၄} ရှိနေသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံမှာ လွတ်လပ်သော တရားစီရင်မှုဖြစ်ရေးကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိဟု ALRC က ထောက်ပြထားသည်။^{၇၅} အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားသူကြီးများ ကော်မရှင် (ICJ) ၏ အဆိုအရ တရားသူကြီးများမှာ အစိုးရနှင့် စစ်ဖက်တာဝန်ရှိသူများထံမှ လာသော အမိန့်များကို အခြေခံ၍ စီရင်ဆုံးဖြတ်ကြရ သည်ဟု သိရသည်။^{၇၆} ခြစားမှုများမှာလည်း အလွန်အမင်းဖြစ်ပွားနေသည်။^{၇၇}

၄၇။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ် ၂၀ အတွင်း ရှေ့နေ ၁၀၀၀ ကျော်မှာ အရေးယူခြင်းခံခဲ့ရပြီး အများစုမှာ ၎င်းတို့ရှေ့နေလိုင်စင် ရုပ်သိမ်းခံရခြင်း၊ ဆိုင်းငံ့ခံရခြင်းတို့နှင့် ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်ဟု ICJ က ဖော်ပြခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးအကြောင်းအရင်းအကြောင့် ရှေ့နေလုပ်ခွင့် ကန်သတ်ခံခဲ့ရသည့် ရှေ့နေ ၂၀၀ ခန့်မှာလည်း လိုင်စင်မရှိဘဲ ဆက်လက် ကျန်ရစ်နေကြသည်။^{၇၈} နိုင်ငံတကာ ရှေ့နေများအသင်း၏ လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (IBAHRI) က လည်း တူညီသောစိုးရိမ်မှုကို ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၇၉}

၄၈။ ABAHRI က မြန်မာနိုင်ငံမှာ သေဒဏ်ချမှတ်ခံရနိုင်သည့် အမှုများတွင်သာ ဥပဒေရေးရာအကူအညီ ရရှိခံစားခွင့်ကို အာမခံထားသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၈၀}

၄၉။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရဲတပ်ဖွဲ့မှာ လွတ်လပ်ပြီး စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝသော အရပ်ဖက်တပ်ဖွဲ့အဖြစ် လုပ်ငန်းဆောင်တာများကို ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိဘဲ စစ်တပ်၏

အမိန့်အောက်တွင် နေရသည့် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့၊ ထောက်လှမ်းရေးအေဂျင်စီ အနေဖြင့်သာ ရှိနေသည်ဟု ALRC က ထောက်ပြခဲ့သည်။^{၈၁}

၅၀။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားသူကြီးများ ကော်မရှင် (JCI) က ရှေ့တော်သွင်း စာချွန်တော် အမိန့် (Writ of Habeas Corpus) ကို ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အပိုဒ် ၃၇၈ (က) တွင် အာမခံထားသော်လည်း မည်သည့်အခါမှ ထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိဘဲ၊ တရားစွဲဆိုခြင်းမပြုမီ ဖမ်းဆီး ထိန်းသိမ်းမှုမှာ ဥပဒေနှင့် ညီညွတ်မှုရှိလားဆိုသည်ကို အကဲဖြတ်ရန် မည်သူကမှ ထိုလုပ်ငန်း စဉ်အား ယူဆောင်သုံးစွဲခြင်းမပြုနိုင်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၈၂}

၅၁။ Joint Submission 9 (JS9) တွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကို လွှတ်ပေးခဲ့သော်လည်း ၎င်းတို့၏ အမှုအတွက် တရားမျှတမှုကို ဆောင်ကျဉ်းပေးနိုင်မည့်အစီအစဉ် မရှိဟု ဖော်ပြထား သည်။ အဆိုပါ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကို ရာဇဝတ်မှုမှတ်တမ်းများတွင် စာရင်းသွင်းထားပြီး ၎င်းတို့ ဖမ်းဆီးခံရမှုအတွက်နစ်နာကြေးလည်းမရရှိဘဲ၊ ဖမ်းဆီး ခံထားရစဉ် ငြင်းပမ်းနှိပ်စက်မှုနှင့် ဆိုးရွားသောဆက်ဆံမှုများမှ ပြန်လည် ထူထောင်လာရန် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အထောက်အပံ့ များလည်း မရရှိပေ။^{၈၃}

၅၂။ ဟားဗတ်ဥပဒေတက္ကသိုလ် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးဌာန (HLS IHRC) က မြန်မာစစ်တပ်မှာ ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၈ ခုနှစ်အထိ ကရင်ပြည်နယ်တွင်ပြုလုပ်သော ထိုးစစ်၏ ပထမနှစ်တွင် လူသားထုအပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများနှင့် စစ်ရာဇဝတ်မှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့ပြီး၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး ကိုကိုနှင့် အခြားသော တပ်မှူးများအတွက် နိုင်ငံတကာရာ ဇဝတ်ခုံရုံး (ICC) ၏ ဖမ်းဝရမ်းထုတ်မှုဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်နှင့် ကိုက်ညီ သည့် လုံလောက်သော အထောက်အထားရှိသည်ဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။^{၈၄}

၅၃။ Joint Submission 13 (JS13) တွင် မြန်မာစစ်တပ်မှာ တိုင်းရင်းသားများအပေါ် စနစ်တကျ လိင်အကြမ်းဖက်မှုကို ၂၀၁၁ ခုနှစ်ကတည်းက ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး၊ အရေးယူခံရမှုမှ လုံးဝနီးပါး ကင်းလွတ်နေသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၈၅} စစ်ဘက်မှ ကျူးလွန်သူများအား အရေးမယူရေးကို အခြေခံဥပဒေ အပိုဒ် ၄၄၅ တွင် ထည့်သွင်း ထားသည်။^{၈၆} Joint Submission 10 (JS10) တွင်လည်း စစ်တပ်မှ လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ ပါဝင်သော ကိစ္စများကို တရားစီရင်ရာတွင် စစ်ခုံရုံးစနစ်ဖြင့် သီးသန့် ဆောင်ရွက်ပြီး ကျူးလွန်ခံရသည့် အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးငယ်များမှာ နစ်နာကြေး ရရှိခြင်းမရှိဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၈၇}

၅၄။ ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (CHRO) က ၂၀၁၂ ခုနှစ် မေလအတွင်း ၎င်းတို့အဖွဲ့နှင့် ချင်းအမျိုးသားတပ်ဦး (CNF) တို့ ရရှိခဲ့သော သဘောတူညီချက်၏ အမှတ်စဉ် ၁၂ တွင် အထက်ပါ အချက်ကို ဖော်ပြခဲ့သည်ဟု ဆိုပြီး၊ အစိုးရမှာ CNF အဖွဲ့ဝင်များအတွက် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ နောက်ကြောင်းပြန် တရားစွဲဆိုမှုကို ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၆၈}

၅၅။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်က ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ရိုဟင်ဂျာလူ့အဖွဲ့အစည်း အများစုအကြား ကြီးကြီးမားမား၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပွား ခဲ့သော အကြမ်းဖက်မှုများအတွက် လွတ်လပ်၍ ဘက်လိုက်မှုကင်းကာ ထိရောက်သည့် စုံစမ်း စစ်ဆေးမှုများကို မြန်မာအာဏာပိုင်များက ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသေးဟု Amnesty International (AI) က ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၆၉}

၅၆။ ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (KHRG) က စိတ်ကြွဆေးပြားများအား တစ်လွဲသုံးခြင်း၊ ရောင်းချခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းများ မြင့်တက်လာမှုကို ထောက်ပြခဲ့သည်။ နယ်ခြား စောင့်တပ်ဖွဲ့ (BGF) တပ်မှူးများနှင့် မြန်မာစစ်တပ်မှ စစ်သားများမှာ မူးယစ်ဆေးဝါးနှင့် ဆက်နွယ်သည့် အလွဲသုံးစားပြုသူများ ဖြစ်သည်ဟု ပုံမှန်လိုလို သတင်းများ ထွက်ပေါ် ခဲ့သည်။^{၇၀} Joint Submission 10 (JS10) တွင် အစိုးရမှာ ဘိန်းစိုက်ပျိုးမှုနှင့် မူးယစ် ဆေးဝါးများ ထုတ်လုပ်လုပ်မှုများတွင် ပါဝင်သူများကို အရေးယူရန် ပျက်ကွက်သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၇၁}

၅၇။ Joint Submission 1 (JS1) တွင် ရာဇဝတ်မှု တာဝန်ရှိသူအတွက် ထောင်ဒဏ်မှာ ၇ နှစ်ဖြစ်ပြီး ထိုသတ်မှတ်ချက်မှာ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများနှင့် မညီဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၇၂}

၄။ ကိုယ်ပိုင်ဘဝ၊ ထိမ်းမြားခြင်းနှင့် မိသားစုဘဝ အခွင့်အရေး

၅၈။ Privacy International (PI) က မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဥပဒေစိုးမိုးရေးအဖွဲ့များအကြား ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှုအတွက် ကြားဝင်မှုအား သက်ရောက်သည့် ဥပဒေများကို ပြဌာန်းထားခြင်းမရှိဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၇၃} ထို့ပြင် ထောက်လှမ်းရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင် သော အဖွဲ့များတွင်လည်း ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိဟု PI က ဆိုသည်။ ထိုကိစ္စတွင် စစ်ထောက်လှမ်းရေး အကြီးအကဲရုံးနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့တို့လည်း ပါဝင်သည်။^{၇၄} ထို့ပြင် ကိုယ်ရေး ကိုယ်တာ အချက်အလက်ကို ကာကွယ်ပေးမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် ဥပဒေလည်း မရှိပေ။^{၇၅}

၅၉။ အမျိုးသမီးငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ယက်-ရခိုင် (WPNA) က ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ဒေသတွင်းအာဏာပိုင်များမှာ မွတ်စလင်များ လက်ထပ်မှုတွင် ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေသော

လိုအပ်ချက်များကို သတ်မှတ်ထားပြီး၊ မွတ်စလင်မိသားစုများ ယူခွင့်ရှိသည့် သားသမီး အရေအတွက်ကိုလည်း ကန့်သတ်ထားသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၆၆} ရခိုင်စီမံကိန်း (AP) အဖွဲ့ကလည်း ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ရိုဟင်ဂျာများမှာ ထိမ်းမြားရန်အတွက် ခွင့်ပြုချက် လျှောက်ထားရသည့် တစ်ခုတည်းသော လူ့အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်နေသည်ဟု ဖော်ပြ ထားသည်။^{၆၇}

၅။ လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားသွားလာခွင့်

၆၀။ Frontline Defender (FLD) အဖွဲ့က ထင်ရှားသည့် လူ့အခွင့်ရေး ကာကွယ်သူများမှာ နိုင်ငံကူးလက်မှတ် ရရှိခြင်းမရှိဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနက နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားဟောင်းများအား နိုင်ငံကူးလက်မှတ် ထုတ်ပေးရန်အတွက်လည်း ငြင်းဆို ခဲ့သည်။^{၆၈}

၆၁။ ရခိုင်စီမံကိန်း (AP) က ရိုဟင်ဂျာများမှာ ရခိုင်မြောက်ပိုင်းရှိ မြို့နယ်များအတွင်း လှည့်လည် သွားလာမှုအတွက်ပင် ခွင့်ပြုချက် လျှောက်ထားရသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် အကြမ်းဖက်မှု ဖြစ်ပွားပြီးကတည်းက လမ်းများတွင် စစ်ဆေးရေးဂိတ်အသစ်များကို ချထားခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ချထားမှုမှာ ညမထွက်ရအမိန့် (ကာဗျူးအမိန့်) ထုတ်ပြန်ထားခြင်း နှင့်အတူ ရိုဟင်ဂျာများ၏ လွတ်လပ်စွာ သွားလာမှုကို ထပ်တိုး၍ လျော့ကျစေခဲ့သည်။^{၆၉}

၆။ ဘာသာရေးလွတ်လပ်ခွင့်၊ ဖော်ပြခွင့်၊ အသင်းအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခွင့်၊ ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခွင့်၊ ပြည်သူ့ရေးရာနှင့် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင် ပါဝင်ခွင့်

၆၂။ စမိုင်း ပညာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဖောင်ဒေးရှင်း (SEDF) က ဘာသာရေးလူနည်းစုများ၏ အထွဋ်အမြတ်ထားရာနေရာများ၊ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်၊ ဘာသာရေး ဓလေ့ထုံးတမ်း/ အားလပ်ရက် စသည်တို့မှာ မကြာခဏ စောင့်ကြည့်ခံရခြင်း၊ ထိန်းချုပ်ခံရခြင်းတို့ ရှိနေသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။ အာဏာပိုင်များမှာ အစ္စလာမ့်တရား ဒေနာများ၊ အခမ်းအနားများနှင့် ပွဲတော်များကို ကန့်သတ်ဖြတ်တောက်မှုများ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး အချို့သောနေရာများတွင် ဗလီအသစ် ဆောက်လုပ်မှုကိုလည်း ခွင့်မပြုပေ။^{၇၀}

၆၃။ ကိုယ်စားမပြုသောနိုင်ငံများနှင့် ပြည်သူများအဖွဲ့ (UNPO) က ခရစ်ယာန်ဘာသာရေး ကျင့်သုံးမှုများမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ကြီးစိုးသည့် အစိုးရပေါ်လစီများဖြင့် ဟန့်တားနှောက်ယှက် ခံရပြီး ခရစ်ယာန်လူဦးရေ အများစုရှိသော ချင်းပြည်နယ်တွင်ပင် ထိုကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၇၁} ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (CHRO) ကလည်း တူညီသည့် စိုးရိမ်မှုများ ရှိနေသည်။^{၇၂}

၆၄။ မျိုးစောင့်ဥပဒေလေးခုတွင် ပါဝင်သည့် ကိုးကွယ်ရာဘာသာ ကူးပြောင်းမှုဥပဒေအရ တစ်ဦးတစ်ယောက်က အခြားဘာသာသို့ ကူးပြောင်းလိုပါက အစိုးရကော်မတီမှ ခွင့်ပြုချက် ရယူရန် လိုအပ်သည်ဟု ADF International အဖွဲ့က အသိပေးခဲ့သည်။^{၁၁၇} အဆိုပါ ဥပဒေမှာ “ဘာသာတရားကို စော်ကားရန်၊ မလေးမစားပြုရန်၊ ဖျက်ဆီးရန် သို့မဟုတ် အလွဲသုံးစားပြုရန်” ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ကူးပြောင်းရန် လျှောက်ထားပါက ရာဇဝတ်မှု မြောက်သည်ဟု သတ်မှတ် ထားသည်။ သို့သော်လည်း ထိုသတ်မှတ်မှုအတွက် မည်သို့ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ကို ရှင်းရှင်း လင်းလင်း ဖော်ပြထားခြင်းမရှိပေ။^{၁၁၈}

၆၅။ ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ အသရေပျက်စေသော ဥပဒေများလည်း ရှိနေဆဲဟု Joint Submission 9 (JS9) တွင် ဖော်ပြထားသည်။ အမျိုးသားလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေ အမျိုးအမျိုးမှာ အရင်အတိုင်းပင် ဆက်ရှိနေပြီး ထိုဥပဒေများကို ဂျာနယ်လစ်များနှင့် အခြားစာရေးဆရာများအား အကျဉ်းချရန် အသုံးပြုခဲ့သည်။^{၁၁၉}

၆၆။ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဥပဒေတွင် ရည်ရွယ်ချက်၊ ရည်မှန်းချက်နှင့် ဥပဒေများမှာ မည်သူ့အပေါ်တွင် သက်ရောက်သည်ဆိုသော အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ချက်များ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မရှိဘဲ ရေးသားဖော်ပြမှုကို ကန့်သတ်သည့် အပိုဒ်များလည်း ပါဝင် သည်ဟု JS9 တွင် ဖော်ပြထားသည်။^{၁၂၀} ထိုဥပဒေအရ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသူများမှာ ပြန်ကြားရေးဝန်ကြီးဌာနထံ မှတ်ပုံတင်ရမည်ဖြစ်သည်။^{၁၂၁}

၆၇။ Joint Submission 12 JS12 တွင် မီဒီယာဥပဒေအသစ်မှာ ပုံနှိပ်မီဒီယာလုပ်ငန်းတွင် အစိုးရက ထိန်းချုပ်မှုကို အမြစ်တွယ်စေပြီး စာနယ်ဇင်းလွတ်လပ်ခွင့် အနိမ့်ဆုံး စံနှုန်းများ ကိုပင် အာမခံပေးမှု မရှိသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၁၂၂}

၆၈။ အခြေခံအကျဆုံး သတင်းအချက်အလက် ရယူမှုကို အောင်မြင်အောင် မဆောင်ရွက်နိုင်ဘဲ၊ အဆင့်မြင့်အစိုးရလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည်ပင် အစိုးရ သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်ကို ရယူနိုင်မှု မရှိပေ။ သတင်းအချက်အလက် ရရှိရန် တောင်းဆိုရာတွင် လည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေအောက်တွင် ရှိနေသည့် ရာဇဝတ်မှုပုဒ်မများဖြင့် အလျင်အမြန် ခြိမ်းခြောက် ခံရသောကြောင့် အထူးသဖြင့် ဂျာနယ်လစ်များနှင့် လွှတ်တော်အမတ်များအတွက် အန္တရာယ်ရှိစေသည်။^{၁၂၃}

၆၉။ CIVICUS က အန်ဂျီအိုအဖွဲ့များမှာ ၂၀၁၄ အသင်းအဖွဲ့များ မှတ်ပုံတင်ရေးဥပဒေအောက်တွင် ဝရမ်းမပါသော ကန့်သတ်ချက်များကို ဆက်လက် ရင်ဆိုင် နေရသည်ဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။^{၁၂၄} ထိုဥပဒေအရ အန်ဂျီအိုအဖွဲ့များ မှတ်ပုံတင်ခြင်းကို

ရှင်းလင်းသော အကြောင်းပြချက်မပေးဘဲ ငြင်းပယ်နိုင်သည့် အခွင့်အာဏာကို အာဏာပိုင်များအား အပ်နှင်းထားသည်။^{၁၁၁}

၇၀။ Joint Submission 11 (JS11) တွင်မူ ပထမဆုံး UPR အစည်းအဝေးနောက်ပိုင်း အစိုးရမှာ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စီတန်းလှည့်လည်ခွင့်ဥပဒေ (LRPAPP) ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ပြင်ဆင်ခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၄ ခုနှစ် ပြင်ဆင်ချက် တွင် နိုင်ငံတကာ စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။^{၁၁၂} နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများအတွက် ကူညီထောက်ပံ့ရေးအသင်း (AAPP) ကမူ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြသူများအား ထိုဥပဒေကိုသုံး၍ အကြိမ်ကြိမ်ထောင်ချခဲ့သည်ဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။^{၁၁၃}

၇၁။ ဆန္ဒထုတ်ဖော်ရန် စီစဉ်သူများမှာ ရဲတပ်ဖွဲ့မှ ခွင့်ပြုချက်ရယူရမည်ဆိုသော အပိုဒ် ၄၊ ခွင့်ပြုချက်မရသည့် ဆန္ဒပြမှုတွင် ပါဝင်ခြင်းကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်ထားသော အပိုဒ် ၁၈ တို့ကို ပယ်ဖျက်ခြင်းဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စီတန်းလှည့်လည်ခွင့်ဥပဒေကို မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် ပြင်ဆင်ရန် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ဝန်ဆောင်မှုအဖွဲ့ (ISHR) က အကြံပြုခဲ့သည်။^{၁၁၄}

၇၂။ တရားမဝင် မြေယာသိမ်းဆည်းမှုများကို ဥပဒေဘောင်အတွင်းမှ ဆန့်ကျင် ပြောဆိုကြသည့် ရွာသားများမှာ ရဲတပ်ဖွဲ့နှင့် ဒေသတွင်းအာဏာပိုင်များ၏ အကြမ်းဖက် နှိမ်နင်းမှုကို မကြာခဏ ခံခဲ့ရသည်ဟု Just Trust (JT) က ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၁၁၅} Amnesty International (AI) အဖွဲ့ကလည်း အစိုးရမှာ မြေယာပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို ပိတ်ပင်ရန် ရာဇဝတ်မှုလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်မှ အပိုဒ် ၁၄၄ ကို အသုံးပြုပြီး အာဏာပိုင်များက လယ်သမားများအား စိတ်ထင်တိုင်းဖမ်းဆီးခြင်း၊ လယ်မြေဆုံးရှုံးခဲ့သည့် ဒေသများတွင် စုဝေးမှုကို ကန့်သတ်ခြင်းတို့ ဖြစ်စေခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၁၁၆}

၇၃။ ၂၀၁၀ နိုင်ငံရေးပါတီများ မှတ်ပုံတင်ရေးဥပဒေအား ၂၀၁၄ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ပြင်ဆင်ချက်ကြောင့် ပါတီခေါင်းဆောင်များမှာ ပြည်ဝသည့်နိုင်ငံသားဖြစ်ရန် လိုအပ်ပြီး၊ ပါတီအဖွဲ့ဝင်များမှာလည်း ပြည့်ဝသော သို့မဟုတ် အလိုအလျောက်ဖြစ်သော နိုင်ငံသား ဖြစ်ရန် လိုအပ်လာကာ ရိုဟင်ဂျာများ နိုင်ငံရေးပါတီထူထောင်ခွင့်၊ ပါဝင်ခွင့်ကို ဖယ်ထုတ် လိုက်သည်ဟု ရခိုင်စီမံကိန်း (AP) အဖွဲ့က ထောက်ပြခဲ့သည်။^{၁၁၇}

၇၄။ နိုင်ငံရေးပါတီများ မှတ်ပုံတင်မှုအတွက် ဥပဒေရေးရာ မူဘောင်တွင် 'အမျိုးသား စည်းလုံးညီညွတ်ရေး' ကို လေးစားရန်၊ 'နိုင်ငံတော်အပေါ် သစ္စာစောင့်သိရန်' အဓိပ္ပါယ်နှစ်ခု

ထွက်သော၊ မွေခံဌာန်မကျသော လိုအပ်ချက်များ ပါဝင်နေသည်ဟု Joint Submission (JS5) တွင် ဖော်ပြထားသည်။^{၁၁၈}

၇၅။ မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် (MNHRC) မှာ အကြံပြုချက် ၁၀၅.၁^{၁၁၉} ကို ရည်ညွှန်း၍ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အနေဖြင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာတွင် လွတ်လပ်၍ တရားမျှ တကာ ပွင့်လင်းမြင်သာသည့် ရွေးကောက်ပွဲများ ကျင်းပပေးရန် စီစဉ်နေသည်ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။ ရွေးကောက်ပွဲအား စောင့်ကြည့်ရန်အတွက် ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာမှ စောင့်ကြည့် လေ့လာသူများအား ဖိတ်ခေါ်ရေး စဉ်းစားရန် MNHRC ကို အကြံပြုခဲ့ကြသည်။^{၁၂၀}

၇၆။ Joint Submission 13 (JS13) တွင် မြန်မာစစ်တပ်က ရေးဆွဲထားသည့် ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် အမျိုးသမီးများကို လူမှုဝန်ဆောင်မှုများမှ ဖယ်ထုတ်ထားသော ပြဌာန်းချက်များ သိသိသာသာ ပါဝင်နေပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်တွင် အမျိုးသားများနှင့်တန်းတူ ပါဝင်ခြင်းအတွက် အခြေခံအတားအဆီးကို ဖန်တီးထားသည်။^{၁၂၁} ကျား၊ မ ရေးရာ တန်းတူညီမျှရေး ကွန်ယက် (GEN) က ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော်အဆင့် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၌ ၄.၆ ရာခိုင်နှုန်းသာ အမျိုးသမီးဖြစ်ကာ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်လွှတ်တော်များတွင် အမျိုးသမီးများ ပါဝင်မှုမှာ ၂.၉ ရာခိုင်နှုန်းသာ ရှိသည်ဟု ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၁၂၂}

၇။ အလုပ်လုပ်ခွင့်၊ မျှတပြီး သင့်တော်ကောင်းမွန်သည့် အလုပ်အကိုင်အခြေအနေ ရရှိခွင့်

၇၇။ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အသင်း (IHRB) က အလုပ်သမားများနှင့် အလုပ်ရှင်များအကြား ဖြစ်ပွားသော အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရေးတွင် တရားရေးနှင့် မသက်ဆိုင်သည့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရေးစနစ် ရှိနေသော်လည်း အသစ်ပြဌာန်းလိုက်သည့် အလုပ်သမားဥပဒေများနှင့် အလုပ်သမားအခွင့်အရေးများကို အခြေခံသဘောလောက်ပင် လုံလုံ လောက်လောက် သိရှိနားလည်မှု မရှိခြင်းကြောင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုမှာ အားနည်း နေဆဲဖြစ်သည်ဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။^{၁၂၃}

၇၈။ Joint Submission 14 (JS14) တွင် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဩဂုတ်လက လွှတ်တော်မှာ ၁၉၅၄ ပြည်သူ့လုံခြုံရေးဥပဒေကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခဲ့သည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ သို့သော်လည်း ပြည်တွင်းအလုပ်သမားများ၊ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများနှင့် သင်္ဘောသားများအတွက် အနည်းဆုံး လုပ်ခလစာနှင့် တန်းတူအခွင့်အရေးများကို အဆိုပါဥပဒေတွင် ရှင်းရှင်း လင်းလင်း ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပေ။^{၁၂၄}

၈။ ပြည်သူ့လုံခြုံရေးနှင့် သင့်တော်သော လူနေမှုအဆင့်အတန်း ရပိုင်ခွင့်

၇၉။ ကိုယ်စားမပြုနိုင်ငံများနှင့် ပြည်သူများအဖွဲ့ (UNPO) နှင့် Open Doors International (ODI) တို့က ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှုန်းမှာ ချင်းပြည်နယ်တွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်နေသည်ဟု ထောက်ပြ ပြောဆိုခဲ့သည်။^{၁၂၅} ODI ၏ အဆိုအရ ဆင်းရဲမွဲတေမှုကြောင့် မိခင်များမှာ ၎င်းတို့၏ သမီးများကို လက်နက်ကိုင်များနှင့် လက်ထပ်ပေးသည်အထိ ဖြစ်စေပြီး ချင်းပြည်သူများ အနေဖြင့် လက်နက်ကိုင်များ ပိုင်ဆိုင်သည့် ဘိန်းစိုက်ခင်းများတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ရသည့် အခြေအနေကို ရောက်ရှိစေသည်ဟု သိရသည်။^{၁၂၆}

၈၀။ အကြံပြုချက် ၁၀၄.၄၂^{၁၂၇} နှင့် ပတ်သက်၍ Joint Submission 2 (JS2) တွင် ကျေးလက်ဒေသ လူ့အဖွဲ့အစည်းများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်း၊ စားနပ်ရိက္ခာ ရပိုင်ခွင့်နှင့် လုံခြုံရေးတို့မှာ ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော ဖွံ့ဖြိုးမှုစီမံကိန်း အခြေခံ အဆောက်အဦး များကြောင့် ထိခိုက်နေရကာ ရေရှည်တည်တံ့သည့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း အခွင့်အလမ်း များထက် ဆင်းရဲမွဲတေမှုကိုသာ ဖြစ်စေသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၁၂၈}

၈၁။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး မုံရွာစီမံကိန်း၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော လက်ပံတောင်း သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းကြောင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်း ပြည်သူများအား ၎င်းတို့၏ နေအိမ်များနှင့် လယ်ယာမြေများမှ အတင်းအဓမ္မပြောင်းရွှေ့ခိုင်းမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်ဟု Amnesty International (AI) က ဖော်ပြခဲ့သည်။^{၁၂၉}

၈၂။ LWF ၏ အဆိုအရ ရေပေးဝေမှုစနစ်နှင့် ရင်းမြစ်များကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်းတို့အတွက် ရှင်းလင်းမှုမရှိသော ဥပဒေများနှင့် မလျော်ကန်သော လုပ်ထုံး လုပ်နည်းများက လူ့အဖွဲ့အစည်းများအတွက် အန္တရာယ်ကင်းသော သောက်သုံးရေ ရရှိမှုကို ဆိုးရွားသည့် အဟန့်အတားများ ဖြစ်နေသည်ဟု သိရသည်။^{၁၃၀}

၉။ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ရပိုင်ခွင့်

၈၃။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများ မျိုးဆက်ပွားကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုများမှာ အနည်းငယ်သာရှိသည်ဟု အခရာအမျိုးသမီးအဖွဲ့ (AW) က ဖော်ပြထားသည်။ အဆိုပါ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု လစ်ဟာခြင်းနှင့်အတူ ပြည့်ဝသော လိင်ပညာပေးစနစ် မရှိခြင်းက အမျိုးသမီးများတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် မျိုးပွားကျန်းမာရေးကျင့်သုံးမှု အားနည်းခြင်း၊ အန္တရာယ်ရှိသော သန္ဓေသားဖျက်ချမှုနှုန်း မြင့်မားခြင်းကဲ့သို့ ရလဒ်များ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။^{၁၃၁}

၈၄။ ချင်းလူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့ကမူ ချင်းပြည်နယ်အတွင်းရှိ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု အဆောက်အဦများမှာ သင့်တော်ကောင်းမွန်ခြင်း မရှိဘဲ၊ ဝန်ထမ်းများမှာလည်း လုံလောက်မှု မရှိဟု ထောက်ပြထားသည်။ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း၊ ခြစားခြင်း၊ စိတ်ထင်တိုင်း အခွန်ကောက်ခြင်းနှင့် အတင်းအကြပ် ငွေကြေးတောင်းခံခြင်း၊ အခြေခံ လမ်းတံတား အဆောက်အဦများ မရှိခြင်းတို့က ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုကို အနှုတ်လက္ခဏာ ဆောင်စေပြီး၊ ရလဒ်အနေဖြင့် ကုသ၍ရသော ရောဂါများကို မကုသနိုင်သောကြောင့် သေဆုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။^{၃၃၂}

၁၀။ ပညာသင်ကြားခွင့်

၈၅။ Joint Submission 8 (JS8) တွင် ၂၀၁၄ ခုနှစ်က အမျိုးသားပညာရေးဥပဒေကို ပြဌာန်းခဲ့သော်လည်း ထိုဥပဒေတွင် ကျောင်းသားများနှင့် ပညာရေးနယ်ပယ်မှ ကျွမ်းကျင်သူများ ပါဝင်မှုမှာ အကန့်အသတ် ရှိနေသည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၃၃၃}

၈၆။ ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (CHRO) က ချင်းပြည်နယ်တွင် သင့်တင်လျောက်ပတ်သည့် ပညာရေး အဆောက်အဦများ မရှိခြင်းက ချင်းပြည်သူများအတွက် ပညာသင်ကြားမှုတွင် အဓိကအဟန့်အတား ဖြစ်သည်ဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။ ကျေးလက်ဒေသများတွင် ကျောင်းတစ် ကျောင်းအား ရွာပေါင်း ၄ ရွာ၊ ၅ ရွာအထိ မျှဝေသုံးစွဲနေရသည်။^{၃၃၄}

၈၇။ ပညာရေးတွင် အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးငယ်များအား ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမှာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပွားနေသည်ဟု လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စီးပွားရေးအသင်း (IHRB) က ဖော်ပြခဲ့သည်။ အမျိုးသမီးကျောင်းသူများမှာ အင်ဂျင်နီယာနှင့် ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ တက္ကသိုလ်များ တွင် ဝင်ရောက်ပညာသင်ကြားခွင့် ရရေးအတွက် အမျိုးသား ကျောင်းသားများထက် အမှတ် ပိုများရန် လိုအပ်နေသည်။^{၃၃၅}

၈၈။ ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇွန်လကတည်းက ရိုဟင်ဂျာလူငယ်များနှင့် ကလေးငယ်များမှာ ပညာသင်ကြားခွင့် မရရှိဟု ရခိုင်စီမံကိန်း (AP) က ဖော်ပြခဲ့သည်။ မွတ်စလင်ဘာသာ ရေးကျောင်း အားလုံးကိုလည်း ပိတ်ပစ်ခဲ့ရသည်။ အစိုးရစာသင်ကျောင်းအများစုမှာ ပြန်လည် ဖွင့်လှစ်ခဲ့ သော်လည်း အချို့သော ကျောင်းများတွင် ရိုဟင်ဂျာများနှင့် ရခိုင်ကျောင်းသား များကို သီးခြားစီခွဲ၍ သင်ကြားနေသည်။ အထက်တန်းပညာကို အောင်မြင်ပြီးဆုံးခဲ့သည့် ရိုဟင်ဂျာကျောင်းသားများကို ခရီးသွားလာမှုနှင့် တိုင်းပြည်ရှိ အခြားသောနေရာများတွင် တက်ရောက်ခွင့် မပြုသောကြောင့် ၎င်းတို့မှာ အဆင့်မြင့် ပညာရပ်များကို ဆက်လက် သင်ကြားနိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများ မရှိပေ။^{၃၃၆}

၁၁။ မသန်စွမ်းသူများ

၈၉။ အကြံပြုချက် ၁၀၄.၂၁^{၁၃၇} နှင့်ပတ်သက်၍ Joint Submission (JS8) တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပညာရေးစနစ်က မသန်စွမ်းကလေးငယ်များအတွက် အကျိုးကျေးဇူး မရှိမှုမှာ ဆက်လက် တည်ရှိနေပြီး ၎င်းတို့အတွက် အထူးစာသင်ကျောင်းများမှာ အလွန်နည်းပါးသည့် အရေအတွက် သာရှိနေသည်ဟု ထောက်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် မသန်စွမ်းကလေးငယ်များမှာ အစိုးရ စာသင်ကျောင်းများတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့မှု မရှိသလောက်ဖြစ်သည်။^{၁၃၈}

၉၀။ မသန်စွမ်းသူများ အထက်တန်းကျောင်းများသို့ တက်ရောက်မှုနှုန်းမှာလည်း နည်းပါးသည်ဟု JS8 တွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြခဲ့သည်။ မသန်စွမ်းသူများ၏ ၂ ရာခိုင်နှုန်းသာ အထက်ကျောင်းများကို တက်ရောက်ကြသည်။ အကြောင်းအရင်းမှာ မိဘများက ၎င်းတို့၏ မသန်စွမ်း သားသမီးများအား ကျောင်းတက်ရန် တိုက်တွန်းအားပေးမှုမရှိခြင်းနှင့် မသန်စွမ်းကလေးသူငယ်များမှာ အထူးလိုအပ် ချက်များ ရှိသည်ဟု နားမလည်ခြင်း တို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဆရာ၊ ဆရာမများကလည်း ထိုအချက်ကို နားမလည်ကြပေ။^{၁၃၉}

၉၁။ အထူးသဖြင့် မသန်စွမ်း အမျိုးသမီးငယ်များမှာ စာသင်ကျောင်းများ၌ပင် အထူးသဖြင့် လိင်ပိုင်ဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုအတွက် ထိခိုက်ခံစားလွယ်သည်ဟု JS8 တွင် ထောက်ပြ ထားသည်။^{၁၄၀}

၁၂။ လူနည်းစုများနှင့် ဌာနေပြည်သူများ

၉၂။ ရခိုင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အမျိုးသမီးငယ်တစ်ဦး အဓမ္မ ပြုကျင့်ခံရကာ၊ အသတ်ခံရမှုအတွက် လက်တုန့်ပြန်ခဲ့သည့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဖွန်လကတည်းက ရိုဟင်ဂျာများမှာ ဆိုးရွားသည့် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် အိုးအိမ်စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးရမှုများကို တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရသည်ဟု စမိုင်း ပညာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဖောင်ဒေးရှင်း (SEDF) က ဖော်ပြခဲ့သည်။ အောက်တိုဘာလတွင် မွတ်စလင်များအား တိုက်ခိုက်မှုများမှာ ကျယ်ပြန့်လာခဲ့ပြီး ရိုဟင်ဂျာများ အပြင် မွတ်စလင်ကမန်များမှာ တိုက်ခိုက်မှုများ ခံခဲ့ရသည်။ ကမန်များမှာ အစိုးရက တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုထားသည့် တိုင်းရင်းသားမျိုးနွယ်စု တစ်ခုဖြစ်သည်။ SEDF ၏ အဆိုအရ အစိုးရမှာ ထိုအကြမ်းဖက်မှုအတွက် လုံလောက်သည့် တုန့်ပြန်မှုမျိုး မဆောင်ရွက်ခဲ့ဟု ဆိုသည်။ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း ရလဒ်အနည်းငယ်သာ ထွက်ခဲ့ပြီး ရိုဟင်ဂျာ မွတ်စလင်များအတွက် နစ်နာကြေးများ ပေးခဲ့ခြင်းမရှိပေ။^{၁၄၁}

၉၃။ အကြမ်းဖက်ခံများအား ကာကွယ်ပေးရေးအသင်း (ODVV) က ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားပုံနှင့် ပတ်သက်၍ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီတွင် ကုလမှထုတ်ပြန်သော အစီရင်ခံစာကို အစိုးရက ဆက်လက်ပယ်ချခဲ့သည်ဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။ အဆိုပါ အစီရင်ခံစာတွင် အမျိုးသားများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများမှာ သတ်ဖြတ်ခြင်း ခံခဲ့ရသည်ဟု ဖော်ပြထား သည်။^{၁၄၂}

၉၄။ ရိုဟင်ဂျာမွတ်စလင်များမှာ နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ကို ဆက်လက်ငြင်းပယ်ခံခဲ့ရပြီး ၁၉၈၂ ခုနှစ် နိုင်ငံသားဥပဒေကို ဆက်လက်ကျင့်သုံးနေဆဲဟု Christian Solidarity Worldwide (CSW) က ဖော်ပြခဲ့သည်။ အဆိုပါဥပဒေမှာ နိုင်ငံအတွင်းရှိ တစ်သန်းဝန်းကျင်ခန့်ရှိသော ရိုဟင်ဂျာ လူ့အဖွဲ့အစည်းအပေါ် အလွန်ဆိုးရွားသည့် ရိုက်ခတ်မှုများရှိခဲ့ပြီး၊ ၎င်းတို့မှာလည်း နိုင်ငံမဲ့ ဆက်ဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်။^{၁၄၃}

၉၅။ ၁၉၈၂ နိုင်ငံသားဥပဒေကို ပြင်ဆင်ပြောင်းလဲရန်အတွက် အဆိုပြုချက်တစ်ခုကို ၂၀၁၂ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းခဲ့သည်ဟု ရခိုင်စီမံကိန်း (AP) အဖွဲ့က ဖော်ပြခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် သမ္မတဦးသိန်းစိန်က အဆိုပါ နိုင်ငံသားဥပဒေကို ပြင်ဆင်မည်မဟုတ်ဟု အတည်ပြုခဲ့သည်။^{၁၄၄}

၉၆။ Equal Rights Trust (ERT) က “ရိုဟင်ဂျာ” ဟူသည့်စကားလုံးကို မြန်မာနိုင်ငံက ပယ်ချပြီး ၂၀၁၄ ခုနှစ် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူမှုတွင် ရိုဟင်ဂျာ၏ လူမျိုးအမည်ကို ၎င်းတို့သဘောဖြင့် ဖော်ပြရန် ခွင့်မပြုခဲ့ဟု ထောက်ပြခဲ့သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် မငြိမ်သက်မှု ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ရိုဟင်ဂျာအများစုမှာ သန်ကောင်းစာရင်း ကောက်ယူမှုတွင် ပါဝင်ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။^{၁၄၅}

၉၇။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် အစိုးရမှာ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း နိုင်ငံသား စိစစ်ရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး ရိုဟင်ဂျာများမှာ ၎င်းတို့ကိုယ်ကို ဘင်္ဂါလီဟု သတ်မှတ်၍ လျှောက်ထားရသည်ဟု ရခိုင်စီမံကိန်း (AP) အဖွဲ့က ပြောကြားခဲ့သည်။ ရခိုင်ပြည်နယ် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု စီမံချက် (Rakhine State Action Plan) မူကြမ်းတွင် နိုင်ငံသားစစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်း၌ ပါဝင်ရန် ငြင်းဆန်သူများနှင့် နိုင်ငံသားသတ်မှတ်ရန် လိုအပ်သောအရည်အချင်း မပြည့်မီသူများကို ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် နေရာချထားပေးမည်၊ သို့မဟုတ် အခြားနေရာသို့ နှင်ထုတ်သွားမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။^{၁၄၆}

၉၈။ အခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးအတွက် ပြည်သူ့ဆန္ဒခံယူမှုကို ခွင့်ပြုသည့် ဥပဒေတစ်ခုကို ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် လွှတ်တော်က အတည်ပြုခဲ့ပြီး၊ ထိုဥပဒေက

ယာယီသက်သေခံကဒ်ပြား (Whiter Card) ကိုင်ဆောင်ထားသူများ မဲပေးခွင့်ကို ထပ်မံအတည်ပြုပေးခဲ့သည်ဟု AP က ဆက်လက်ထောက်ပြခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် အစိုးရက အဆိုပါ ယာယီသက်သေခံကဒ်ပြားများမှာ ၂၀၁၅ ခုနှစ် မတ်လတွင် သက်တမ်းကုန်မည်ဖြစ်ပြီး၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ် မေလ ၃၁ ရက်နေ့မတိုင်ခင် အပ်နှံရမည်ဟု ကြေငြာခဲ့သည်။ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၇ ရက်တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေခုံရုံးက ယာယီသက်သေခံလက်မှတ် ကိုင်ဆောင်ထားသူများကို မဲပေးခွင့်ပြုခြင်းမှာ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေနှင့် မညီညွတ်ဟု ပြဌာန်းခဲ့သည်။^{၁၄၇}

၉၉။ ရိုဟင်ဂျာများ ထိမ်းမြားမှုနှင့် ကလေးမွေးဖွားမှုအပေါ် ကန့်သတ်ခြင်းမှာ စာရင်း သွင်းထားခြင်းမရှိသည့် ကလေးငယ်ထောင်ပေါင်းများစွာ ဖြစ်လာသည်အထိ ဦးတည် ခဲ့သည်ဟု ERT က ထောက်ပြခဲ့သည်။ ၎င်းတို့မှာ အနာဂတ်တွင် နိုင်ငံသားအဖြစ် လျှောက်ထားရာ၌ အထောက်အပံ့ဖြစ်မည့် သက်သေအထောက်အထားကို ငြင်းပယ်ခံရပြီး၊ ထို့ကြောင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် နိုင်ငံမဲ့သူအရေအတွက် မြင့်တက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။^{၁၄၈}

၁၀၀။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မူရင်းဌာနေလူမျိုးများ အရေအတွက်နှင့်ပတ်သက်၍ တိကျသည့် သတင်းအချက်အလက် မရှိဟု Joint Submission 7 (JS7) တွင် ဖော်ပြထားသည်။ အစိုးရက ဌာနေမျိုးနွယ်စု (တိုင်းရင်းသား) အားလုံးမှာ ပြည့်ဝသည့် နိုင်ငံသားများ ဖြစ်သည်ဟု အခိုင်အမာဆိုထားပြီး၊ ထိုအချက်ကလည်း မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဌာနေမျိုးနွယ်စုများ ဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ၏ ကြေငြာချက်နှင့် အပ်စပ်မှုမရှိပေ။^{၁၄၉}

၁၁။ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူ၊ ဒုက္ခသည်နှင့် ခိုလှုံခွင့်တောင်းသူများ

၁၀၁။ Joint Submission 2 (JS2) နှင့် Joint Submission 4 (JS4) တို့တွင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော ပဋိပက္ခ၊ မြေယာနှင့် အသက်ဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများ ဆုံးရှုံးမှုတို့မှာ ပြည်တွင်းရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ (IDPs) နှင့် ဒုက္ခသည် အများအပြားကို အိမ်ပြန်နိုင်ရေးမှ အဟန့်အတားဖြစ်နေပြီး ထိုပြဿနာတွင် မြေမြှုပ်မိုင်းများ ရှိနေခြင်း ကလည်း အကြောင်းအရင်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် ပါဝင်သည်ဟု ဖော်ပြ ထားသည်။^{၁၅၀}

၁၀၂။ အစိုးရမှ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားခဲ့သည့်ဒေများတွင် မြေနေရာများ ပြန်လည်ပေးအပ်ရန် အဆိုပြုခဲ့သည်ဟု Joint Submission 10 (JS10) တွင် ဖော်ပြသည်။ ကရင်ပြည်နယ်တွင် ၎င်းတို့အဆိုပြုထားသည့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး နေရာ ၅ ခုဝန်းကျင်တွင် စစ်တပ် တိုးမြှင့်ချထားမှုက အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုအန္တရာယ်ကို တိုးပွားစေမည် ဖြစ်သည်။^{၁၅၁}

၁၀၃။ ရိုဟင်ဂျာနှင့် ကမန်မွတ်စလင် ၁၄၀,၀၀၀ ကျော်မှာ ရခိုင်ပြည်နယ်အတွင်း ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ ဖြစ်နေပြီး အခြားသူများမှာ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသို့ ထွက်ပြေး ခဲ့ရသည်ဟု အမျိုးသမီး ငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ယက်-ရခိုင် (WPNA) က ပြောကြား ခဲ့သည်။^{၁၅၂} Joint Submission 14 (JS14) တွင် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ပြေးသွားရသည့် ရခိုင် မွတ်စလင်များကို နိုင်ငံအတွင်း ပြန်လည်ဝင်ရောက်ရေးကို မြန်မာနိုင်ငံက ခွင့်ပြုရန်နှင့် ၎င်းတို့အား လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းသို့ ပြန်လည်ဝင်ဆံ့နိုင်ရေး ကူညီပေးရန် အကြံပြု ခဲ့သည်။^{၁၅၃}

၁၄။ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ

၁၀၄။ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ စောင့်ကြည့်ရေးစင်တာ (IDMC) က ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၃၁ ရက်နေ့အထိ ကချင်ပြည်နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ရခိုင်ပြည်နယ်များ အပါအဝင် ဒေသပေါင်းစုံတွင် ပဋိပက္ခများနှင့် တိုက်ခိုက်မှုများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်း ဒုက္ခသည်ပေါင်း ၆၄၅,၀၀၀ အထိရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းတွက်ချက်ထားသည်။^{၁၅၄}

၁၀၅။ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ အချို့ဒေသများတွင် တပ်မတော်မှာ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များနေထိုင်ရာ မြေနေရာများကို လယ်ယာလုပ်ငန်းများသို့ ပေးအပ် ခဲ့သည်ဟု ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ စောင့်ကြည့်ရေးစင်တာ (IDMC) က ဖော်ပြခဲ့သည်။ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည် အများစုမှာ မြေအား ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်ကြောင်း သို့မဟုတ် အသုံးပြုခွင့် ရှိကြောင်း စာရွက် စာတမ်းသက်သေ မရှိသောကြောင့် ထိုမြေယာများအား ပြန်လည်ရရှိမှု သို့မဟုတ် နှစ်နာကြေး ရရှိမှုတို့အတွက် အခွင့်အရေးမှာ မရှိသလောက်ဖြစ်သည်။^{၁၅၅}

၁၀၆။ ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ - အဓိကအားဖြင့် ရိုဟင်ဂျာများ - မှာ လက်ဖြင့်ဆောက်လုပ်ထားသည့် စခန်းများ၌ စိတ်ပျက်ဖွယ်အခြေအနေမျိုးတွင် နေထိုင် နေရသည်ဟု Amnesty International (AI) က ထောက်ပြခဲ့သည်။ လူသားချင်း စာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေး အသင်းအဖွဲ့များမှာ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ဝင်ရောက်ခွင့်ရပြီး၊ ၂၀၁၄ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီနှင့် မတ်လတွင် အဖွဲ့အစည်းအချို့ နှင်ထုတ်ခံရမှုလည်း ရှိခဲ့သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မတ်လတွင် ၎င်းတို့အပေါ် တိုက်ခိုက်မှု ဖြစ်ပွားပြီးနောက် အခြားအဖွဲ့များမှာလည်း ဒေသမှ ရုပ်သိမ်းသွားခဲ့သည်။^{၁၅၆}

၁၅။ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများ

၁၀၇။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး ဥပဒေမှာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး တာဝန်ဝတ္တရားများမှ အစိုးရဌာနများနှင့်

ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများကို ကင်းလွတ်ခွင့် ပြုထားသည်ဟု အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားသူကြီးများ ကော်မရှင် (ICJ) က ထောက်ပြခဲ့သည်။^{၁၅၇}

၁၀၈။ မုံရွာ ကြေးနီစီမံကိန်း၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အား ထိခိုက်စေမှုများအပေါ် စိုးရိမ်မှုများမှာ ဆက်လက်ရှိနေဆဲဟု AI က ဖော်ပြခဲ့သည်။ ထိုဒေသအနီးတစ်ဝိုက်တွင် နေထိုင်သူများအား သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ငြမ်းမှုမှ အစိုးရက ကာကွယ်နိုင်ခြင်း မရှိပေ။^{၁၅၈}

၁၀၉။ မြန်မာအစိုးရမှာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်က လယ်ယာမြေဥပဒေနှင့် မြေလွတ်၊ မြေလပ်နှင့် မြေရိုင်းများ ဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး အဆိုပါ ဥပဒေများတွင် အစိုးရထံ တရားဝင် စာရင်းသွင်းထားခြင်းမရှိသည့် မြေများကို ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပမှ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအား ခွဲဝေပေးသွားမည်ဟု ဖော်ပြထားကြောင်း Joint Submission 2 (JS2) နှင့် Joint Submission 7 (JS7) တို့တွင် ထောက်ပြထားသည်။ ထိုဥပဒေများမှာ မြေယာသိမ်းဆည်းမှုကို တရားဝင်အောင် ပြုလုပ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။^{၁၅၉}

၁၁၀။ လယ်ယာများအား နိုင်ငံတော်ပိုင်အဖြစ်သိမ်းယူမှု ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် 'လယ်ယာမြေအသုံးချရေး ဥပဒေမူကြမ်း' ကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော်လည်း သာမန်လယ်သမားများကို ထိခိုက်စေကာ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများကိုသာ အကျိုးရှိစေသည့် ဥပဒေဖြစ်သည်ဟု Joint Submission 1 (JS1) ၊ Joint Submission 2 (JS2) နှင့် Joint Submission 7 (JS7) တို့တွင် ထောက်ပြထားသည်။

Note

၁ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် Stakeholder များမှာ ယခုအနှစ်ချုပ်အတွက် သတင်းအချက်အလက် များကို ကူညီပံ့ပိုးပေးခဲ့ပြီး၊ အစီရင်ခံစာအပြည့်အစုံ မူရင်းများကို www.ohchr.org တွင် သွားရောက် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

အစီရင်ခံစာတင်သည့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများ

AAPP	နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအတွက် ကူညီထောက်ပံ့ရေးအသင်း (မြန်မာ)
ADF International	မဲဆောက်၊ ထိုင်းနိုင်ငံ၊ ADF International, ဂျီနီဗာ၊ ဆွစ်ဇာလန်
AI	Amnesty International, လန်ဒန်၊ ယူကေနှင့် မြောက်အိုင်ယာလန်
AP	ရခိုင်စီမံကိန်း၊ ဘန်ကောက်၊ ထိုင်းနိုင်ငံ
AW	အခရာအမျိုးသမီးအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ
CHRO	ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ
CIVICUS	CIVICUS : နိုင်ငံသားများပူးပေါင်းပါဝင်မှု ကမ္ဘာ့မဟာမိတ်အဖွဲ့၊ ဂျီဟန်နစတုဘတ်၊ တောင်အာဖရိက
CSW	Christian Solidarity Worldwide နယူးမဲလ်ဒန်၊ ယူကေနှင့် မြောက်အိုင်ယာလန်။
ERT	The Equal Rights Trust၊ လန်ဒန်၊
FLD	Front Line Defenders – လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများအား စောင့်ရှောက်ပေးရေး နိုင်ငံတကာ ဖောင်ဒေးရှင်း၊ ဒတ်ဘလင်၊ အိုင်ယာလန်
Fortify	Fortify Rights၊ အော်ရှရာ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု
GEN	ကျား၊ မ တန်းတူညီမျှရေးကွန်ယက်၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ။
GIEACPC	Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children၊ လန်ဒန်၊ ယူကေနှင့် အိုင်ယာလန်
HLS IHRC	ဟားဗတ်ဥပဒေတက္ကသိုလ် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဌာန၊ ကမ်းဘရစ်ဂျ်၊ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု
IBAHRI	နိုင်ငံတကာရှေ့နေများအသင်း၏ လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့၊ လန်ဒန်၊ ယူကေနှင့် မြောက်အိုင်ယာလန်။
ICJ	အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားသူကြီးများ ကော်မရှင်၊ ဂျီနီဗာ၊ ဆွစ်ဇာလန်။
IDMC	ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ စောင့်ကြည့်ရေးစင်တာ၊ ဂျီနီဗာ၊ ဆွစ်ဇာလန်

IHRB	လူ့အခွင့်အရေးနှင့် စီးပွားရေးအသင်း၊ လန်ဒန်၊ ယူကေနှင့် မြောက်အိုင်ယာလန်
ISHR	လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ ဝန်ဆောင်မှုအဖွဲ့၊ ဂျီနီဗာ၊ ဆွစ်ဇာလန်
JT	Just Trust၊ နယူးယောက်၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု
KAHRF	ကာလီဖိုးနီးယားပြည်ထောင်စု၊ လူ့အခွင့်အရေး ဖောင်ဒေးရှင်း၊ ကလေးတန်၊ ဗစ်တိုးရီးယား၊ ပြည်ထောင်စု။
KHRG	ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့၊ မဲဆောက်၊ ထိုင်းနိုင်ငံ။
LWF	Lutheran World Federation၊ ဂျီနီဗာ၊ ဆွစ်ဇာလန်
ODI	Open Doors International၊ ဟာဒါဝစ်ဂျီ၊ နယ်သာလန်
ODVV	အကြမ်းဖက်ခံရမှုများအား ကာကွယ်ပေးရေးအသင်း၊ တီဟီရန်၊ အီရန်။
PI	Privacy International၊ လန်ဒန်၊ ယူကေနှင့် မြောက်အိုင်ယာလန်
SEDF	စမိုင်း ပညာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဖောင်ဒေးရှင်း၊ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ
STPI	နိုင်ငံတကာ ခြိမ်းခြောက်ခံပြည်သူများအဖွဲ့၊ ဂျေတင်ဂန်၊ ဂျာမနီ
UHLS	နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး အသိပညာပေးအဖွဲ့၊ ဝီလီယံ အက်စ် ရစ်ချက်ဆန် ဥပဒေဌာန၊ ဟာဝိုင်အီတက္ကသိုလ်၊ မာနီအာ၊ ဟိုနိုလူလူ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု
UNPO	ကိုယ်စားမပြုနိုင်ငံများနှင့် ပြည်သူများအဖွဲ့၊ သည်ဟေ့ဂ်၊ နယ်သာလန်
WPNA	အမျိုးသမီးငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ယက်- ရခိုင်
Joint submissions	
JS1	Joint submission 1 - မြန်မာ UPR ဖိုရမ်မှ တင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာ။ အဆိုပါအစီရင်ခံစာတွင် ACT၊ ရခိုင်ကျောင်းသားလူငယ်များကွန်ဂရက်၊ အမျိုးသမီးငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ယက်-ရခိုင်၊ United၊ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအတွက် ကူညီထောက်ပံ့ရေးအသင်း (မြန်မာ)၊ မြန်မာ့မိတ်ဆွေများအဖွဲ့ (BP)၊ ချင်းလူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့၊ Color Rainbow၊ Development Force၊ Equality Myanmar (EQMM)၊ ကျား၊ မရေးရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအသင်း၊ လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်သူများနှင့်

မြင့်တင်ပေးသူများအဖွဲ့ (HRDP)၊ Humanity Institute၊
 ကချင်ဥပဒေရေးရာ ကူညီရေးကွန်ယက်၊ ကချင်ငြိမ်းချမ်းရေး
 ကွန်ယက်၊ ကချင် အမျိုးသမီး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ယက်၊
 ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့၊ မြန်မာ LGBT ကွန်ယက်၊ မကွေး
 လူမှုအသင်း၊ လူ့အခွင့်အရေးမှတ်တမ်းတင်မှုအဖွဲ့ - မြန်မာ
 (ND-Burma)၊ မြန်မာကျောင်းဆရာများသမဂ္ဂ ဖက်ဒရေးရှင်း၊
 ပြည်ကြီးခင် (PGK)၊ Seagull၊ ရွှေဇန၊
 ရွှေမင်းသားဖောင်ဒေးရှင်း၊ SIT Myanmar၊ စပိုင်း
 ပညာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဖောင်ဒေးရှင်း၊ Spirit in Education
 Movement၊ ထားဝယ်အမျိုးသမီး သမဂ္ဂ၊
 ထားဝယ်လူငယ်အသင်း၊ YMCA (မန္တလေး) တို့က
 ပူးပေါင်းရေးသား တင်သွင်းခြင်း ဖြစ်သည်။
 JS2 Joint submission 2 - မြန်မာ့မိတ်ဖက်အဖွဲ့ (BP)၊
 ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (KHRG)၊
 မြန်မာ့ဆေးဘက်ဆိုင်ရာအသင်း (BMA)၊
 ကရင်ရပ်ရွာလူထုအခြေပြု အသင်းအဖွဲ့များ (KCBOs)၊
 ကရင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးရာကွန်ယက်
 (KESAN)၊ ကရင်နီဒုက္ခသည်ကော်မတီ (KnRC) တို့မှ
 ပူးပေါင်းရေးသား တင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာ
 JS3 Joint submission 3 - နိုင်ငံတကာ
 လူ့အခွင့်အရေးဖက်ဒရေးရှင်း (FIDH)၊
 သေဒဏ်ဆန့်ကျင်ရေး နိုင်ငံတကာ မဟာမိတ်အဖွဲ့
 (WCADP) တို့မှ ရေးသားတင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာ
 JS4 Joint submission 4 - Alternative ASEAN Network on
 Burma (ALTSEAN-Burma) နှင့် နိုင်ငံတကာ
 လူ့အခွင့်အရေး ဖက်ဒရေးရှင်း (FIDH) တို့မှ
 ရေးသားတင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာ
 JS5 Joint submission 5 - ပဏ္ဍိတ ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်းနှင့်
 ယုံကြည်စိတ်ချရသော ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်ရေး
 ပြည်သူ့မဟာမိတ်အဖွဲ့တို့မှ ရေးသားတင်သွင်းသည့်
 အစီရင်ခံစာ
 JS6 Joint submission 6 - ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ
 စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအဖွဲ့
 (HOME) နှင့် ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သား အခွင့်အရေးကွန်ယက်
 (MWRN) တို့မှ ရေးသားတင်သွင်းသော အစီရင်ခံစာ

- JS7 Joint submission 7 - ရခိုင်လူငယ်များကွန်ဂရက် (AASYC)၊ ပဲခူးရိုးမ စောင့်ရှောက်မှုအသင်း၊ ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (CHRO)၊ ကရင်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးကွန်ယက် (KESAN)၊ ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (KHRG)၊ ကရင်ရှေ့နေများကွန်ယက် (KLN)၊ KMSS-လွိုင်ကော်၊ ကရင် မြစ်ချောင်အင်းအိုင် စောင့်ကြည့်ရေးအဖွဲ့ (KRW)၊ လီဆူး လူငယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့၊ မြန်မာ ဌာနေ/တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ကွန်ယက် (Myanamr IP/EN Network)၊ မြေလတ်သစ်တောအဝန်းအပိုင်းအဖွဲ့ (မကွေးဒေသ)၊ မွန် မာလ်တီမီဒီယာအသင်း (M3I)၊ မြို့လူငယ်လုပ်ငန်းအဖွဲ့ (MYAG)၊ မွန်လူငယ်ဖိုရမ် (MYF)၊ မြောက်ဦး သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေးအသင်း၊ နာဂ ကျောင်းသားလူငယ် ဖက်ဒရေးရှင်း- မြန်မာ (NSYF-M)၊ ပန်းတနော် ကရင် စာပေနှင့် ယဉ်ကျေးမှုကော်မတီ၊ ပန်းတနော် ကရင်လူငယ်များအဖွဲ့ (PKY)၊ Promotion of Indigenous and Nature Together (POINT)၊ SHANAH၊ လူငယ်အသိုက်အဝန်း (YC)၊ ဝံလက် ကျေးလက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဖောင်ဒေးရှင်း (ရခိုင်) တို့မှ ပူးပေါင်းရေးသားတင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာ
- JS8 Joint submission 8 – Child Focus Network၊ Equality Mandal၊ Equality Myanmar၊ Heart of Youth၊ မြန်မာ ပညာရေးမြှင့်တင်မှု လက်တွဲဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (Myanmar Education Consortium)၊ ဖူးပွင့်ဝေ၊ Ratna Mahal ပညာရေးစောင့်ရှောက်မှု အဖွဲ့၊ စာနာလက်များကွန်ယက်၊ United ACT၊ အမျိုးသမီး စွမ်းအားမြှင့်တင်ရေး အစီအစဉ်တို့မှ ပူးပေါင်းရေးသားတင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာ
- JS9 Joint submission 9 - ပင်မြန်မာ (PEN Myanmar)၊ PEN Norway၊ PEN America၊ Myanmar ICT for Development Organisation (MIDO) တို့မှ ပူးပေါင်းရေးသားတင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာ
- JS10 Joint submission 10 - မြန်မာအမျိုးသမီးများလိဂ် (WLB) မှ တင်သွင်းသော အစီရင်ခံစာ။ WLB တွင် မြန်မာအမျိုးသမီးသမဂ္ဂ၊ ကချင်အမျိုးသမီးအသင်း (ထိုင်း)၊ ကရင်အမျိုးသမီးအဖွဲ့၊ ကရင်နီ အမျိုးသမီးအဖွဲ့၊ ကယန်း အမျိုးသမီးအဖွဲ့၊ ကူကီ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေး အဖွဲ့၊

လားဟူ အမျိုးသမီးအဖွဲ့၊ ပလောင်အမျိုးသမီးအဖွဲ့၊ ပအို
 အမျိုးသမီး သမဂ္ဂ၊ ရခိုင်အမျိုးသမီး သမဂ္ဂ၊ ရှမ်းအမျိုးသမီး
 လုပ်ငန်း ကွန်ယက်၊ ထားဝယ်အမျိုးသမီး သမဂ္ဂ၊ မြန်မာ
 အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးနှင့် သာယာဝပြောရေးအသင်း တို့
 ပါဝင်သည်။

JS11 Joint submission 11 – ARTICLE19၊ မြန်မာနိုင်ငံ
 မသန်စွမ်းသူများရှေ့ဆောင်အဖွဲ့ (Myanmar Independent
 Living Initiative)၊ မြန်မာကုန်သည်များသမဂ္ဂ ဖက်ဒရေးရှင်း
 တို့မှ ပူးပေါင်းရေးသားတင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာ

JS12 Joint submission12 – ARTICLE19၊
 မြန်မာဂျာနယ်လစ်များအသင်း (MJA)၊
 မြန်မာဂျာနယ်လစ်ကွန်ယက် (MJN)၊ မြန်မာ
 ဂျာနယ်လစ်သမဂ္ဂ (MJU) တို့
 ပူးပေါင်းရေးသားတင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာ

JS13 Joint submission 13 - ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ
 တရားမျှတရေးစင်တာ (Global Justice Center)၊ Leitner
 Center for International Law and Justice အဖွဲ့တို့မှ
 ပူးပေါင်းရေးသားတင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာ

JS14 Joint submission 14 - Caritas Internationalis၊ The
 Congregation of Our Lady of Charity of the Good
 Shepherd၊ Dominican for Justice and Peace၊
 Franciscans International၊ Pax Romana and Other
 local organizations၊ ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ
 လူ့အဖွဲ့အစည်း အေဂျင်စီ (CAD)၊ JMC အင်းလေး၊
 တရားရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးကော်မရှင် - မြန်မာ၊ KMSS-
 Caritas Myanmar၊ မြန်မာခရစ္စတီးနားကုမ္ပဏီ၊ MEWA၊
 မြန်မာ့ ပင်လယ်ရေကြောင်းအလုပ်သမားများအဖွဲ့ချုပ်
 (MMWF)၊ ပအိုလူငယ်အဖွဲ့ (PYO)၊ Religions for Peace –
 Myanmar (RfP-M)၊ စမိုင်းပညာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး
 ဖောင်ဒေးရှင်းတို့မှ ပူးပေါင်းရေးသား တင်သွင်းသည့်။
 အစီရင်ခံစာ

နိုင်ငံတော်အဆင့် လူ့ခွင့်အရေး အသင်းအဖွဲ့များ

MNHRC မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသား လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်၊ ရန်ကုန်၊
 မြန်မာနိုင်ငံ

- ၂ AI - စာမျက်နှာ ၆။ ERT - အပိုဒ် ၃။ FLD - အပိုဒ် ၂၅။ KHRG - အပိုဒ် ၁၃။ MNHRC - အပိုဒ် ၆။ ODVW အပိုဒ် ၂၀။ JS1 - စာမျက်နှာ ၁၅။ JS2 - စာမျက်နှာ ၆။ JS3 - စာမျက်နှာ ၃။ JS4 - အပိုဒ် ၅ နှင့် ၆။ JS9 - အပိုဒ် ၇။ JS11 - အပိုဒ် ၄။ JS12 - အပိုဒ် ၅။
- ၃ IHRB - စာမျက်နှာ ၇
- ၄ လူသတ်မိုင်း အသုံးပြုခြင်း၊ စုဆောင်းခြင်း၊ ထုတ်လုပ်ခြင်းနှင့် လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်းဆိုင်ရာ တားမြစ်မှုနှင့် ဖျက်ဆီးခြင်း သဘောတူညီချက်
- ၅ KHRG - အပိုဒ် ၁၉။ JS1 - စာမျက်နှာ ၁၁။ JS2 - စာမျက်နှာ ၇
- ၆ ALRC - အပိုဒ် ၁၁
- ၇ JS5 - အပိုဒ် ၈။ JS1 - အပိုဒ် ၁၂
- ၈ MNHRC - အပိုဒ် ၁
- ၉ JS1 - အပိုဒ် ၂၄။ IHRB - စာမျက်နှာ ၆။ JS7 - အပိုဒ် ၁၀။
- ၁၀ JS1 - အပိုဒ် ၂၅။ JS4 - အပိုဒ် ၅၂၊ ၅၃။ WPNA - အပိုဒ် ၁၃။ JS10 - စာမျက်နှာ ၇။
- ၁၁ JS13 - အပိုဒ် ၃၃
- ၁၂ CSW - အပိုဒ် ၂၀
- ၁၃ ISHR - စာမျက်နှာ ၃၊ JS11- အပိုဒ် ၅၆ (ခ)၊ JS12 - အပိုဒ် ၆ နှင့် ၃၃ (ခ)
- ၁၄ AI - စာမျက်နှာ ၆။ Fortify - အပိုဒ် ၂၂၊ JS2 - အပိုဒ် ၇၊ JS4 - အပိုဒ် ၇
- ၁၅ JS10 - စာမျက်နှာ ၁၀။ JS13 - အပိုဒ် ၄၁
- ၁၆ LWF - အပိုဒ် ၁၇။ GEN - အပိုဒ် ၃။ JS13 - အပိုဒ် ၃၉
- ၁၇ IHRB - စာမျက်နှာ ၅
- ၁၈ ADF International - အပိုဒ် ၁၁ မှ ၁၅ အထိ။ AW - စာမျက်နှာ ၂။ CSW - အပိုဒ်။ GEN - အပိုဒ် ၇ မှ ၈ အထိ။ JT- အပိုဒ် ၁၆ မှ ၁၇ အထိ။ ODI- အပိုဒ်၉။ SEDF စာမျက်နှာ၂ မှ ၄ အထိ။ STPI - စာမျက်နှာ ၁ မှ ၃ အထိ။ UNPO- စာမျက်နှာ ၂။ WPNA - အပိုဒ် ၈။ JS2-အပိုဒ် ၄၄ မှ ၄၈။ JS4- အပိုဒ် ၃၂။ JS11- အပိုဒ် ၃၁။ JS13- အပိုဒ် ၁၃ မှ ၁၅ အထိ
- ၁၉ AI - စာမျက်နှာ ၃
- ၂၀ STPI - အပိုဒ် ၂
- ၂၁ ODI - အပိုဒ် ၉
- ၂၂ STPI - အပိုဒ် ၃
- ၂၃ ADF - အပိုဒ် ၁၅
- ၂၄ STPI - အပိုဒ် ၃
- ၂၅ SEDF - အပိုဒ် ၃။ AP - အပိုဒ် ၁၈
- ၂၆ SEDF-အပိုဒ် ၃။ STPI - အပိုဒ် ၃
- ၂၇ JT - အပိုဒ် ၁၅
- ၂၈ JS11 - အပိုဒ် ၃၅
- ၂၉ SEDF - စာမျက်နှာ ၄
- ၃၀ WPNA - အပိုဒ် ၅

- ၃၀ ODVV - အပိုဒ် ၁၅
- ၃၁ LWF - အပိုဒ် ၁၂
- ၃၂ WPNA-အပိုဒ် ၉။ JS8 - ကဏ္ဍ ၆
- ၃၃ KAHRF - အပိုဒ် ၁.၂နှင့် ၁.၃
- ၃၄ AI-စာမျက်နှာ ၆။ JS3-အပိုဒ် ၈
- ၃၅ KHRG-အပိုဒ် ၁၈
- ၃၆ JS4-အပိုဒ် ၂၇
- ၃၇ JS1-အပိုဒ် ၂၇။ JS2- အပိုဒ် ၁.၃။ Fortify-အပိုဒ် ၃။
- ၃၈ JS4-အပိုဒ် ၂၄
- ၃၉ JS4-အပိုဒ် ၅၀
- ၄၀ CIVICUS- အပိုဒ် ၃.၇
- ၄၁ AI- စာမျက်နှာ ၄
- ၄၂ AAPP-စာမျက်နှာ ၆။ Fortify-စာမျက်နှာ ၁.၈
- ၄၃ FLD၊ JS8-ကဏ္ဍ ၅
- ၄၄ KHRG-အပိုဒ် ၁၂
- ၄၅ JS-အပိုဒ် ၄၅ နှင့် ၄၇။ AAPP-စာမျက်နှာ ၃မှ ၄ အထိ
- ၄၆ AAPP- စာမျက်နှာ ၉
- ၄၇ JS4-စာမျက်နှာ ၁၈။ JS1-အပိုဒ် ၃၈
- ၄၈ FLD-အပိုဒ် ၄
- ၄၉ AP-အပိုဒ် ၂၁
- ၅၀ WPNA-အပိုဒ် ၆

၅၁ အိမ်ထောင်တွင်း အဓမ္မပြုကျင့်ခြင်းပါအောင် အခြေအနေတိုင်းတွင် အဓမ္မပြုကျင့်ခြင်းကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ်သတ်မှတ်သည့် တင်းကျပ်သောဥပဒေ ပြဌာန်း၊ အရေးယူရန် (ပေါ်တူဂီ) (Establish and enforce strict legislation criminalizing rape in every context, including marital rape (Portugal)) - အပိုဒ် ၁၀၄၊ ၁၁။ A/HRC/၁၇/၉

၅၂ အိမ်တွင်းအကြမ်းဖက်မှုနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖော်ကားမှု ပုံစံအားလုံး အပါအဝင် အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးငယ်များအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုကို ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ပြစ်မှုအဖြစ် သတ်မှတ်၍၊ ကျူးလွန်သူများကို တရားစွဲဆို အပြစ်ပေးရန် (နော်ဝေ) (Ensure that violence against women and girls, including domestic violence and all forms of sexual abuse, constitutes a criminal offence, and that perpetrators are prosecuted and punished (Norway)) - အပိုဒ် ၁၀၄၊ ၃၂။ A/HRC/၁၇/၉

၅၃ အဓမ္မပြုကျင့်ခြင်းကို အခြေအနေတိုင်း၌ ရာဇဝတ်မှုမြောက်သည်ဟု ဖော်ပြထားကာ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့၊ စစ်တပ်နှင့် အခြားသော အာဏာပိုင်အဖွဲ့များအပါအဝင် ကျူးလွန်သူများကို ဥပဒေကြောင်းအရ အပြစ်ပေးရမည်ဟု သတ်မှတ်ထားသည့် ဥပဒေပြဌာန်းရန် (ဟန်ဂေရီ) (Adopt strict legislation which criminalizes rape in every context and which ensures legal punishment of the

perpetrators including those from the police, military and other authorities (Hungary))-

အပိုဒ် ၁၀၄၊ ၃၆၊ A/HRC/၁၇/၉

၅၅ စစ်တပ်မှ စစ်သားများအပါအဝင် စုံမစ်းစစ်ဆေးမှုပြုလုပ်ခြင်း၊ ကျူးလွန်သူကို တရားဥပဒေရှေ့မှောက်သို့ ခေါ်ဆောင်လာခြင်းနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှု ကျူးလွန်ခံရသူအား နစ်နာကြေးပေးအပ်ရန် (ဘရာဇီးလ်) (Conduct an investigation, bring perpetrators to justice and provide reparation to the victims of sexual violence

involving members of the armed forces (Brazil))- အပိုဒ် ၁၀၄၊ ၃၉။ A/HRC/၁၇/၉

၅၆ ကျား၊ မရေးရာ တန်းတူညီမျှရေး သေချာစေရန် နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ယန္တရားကို ပိုမို ခိုင်မာတောင့်တင်းစေရန် (အဇာဘိုင်ဂျန်) (Further strengthen its national machinery to ensure gender equality (Azerbaijan)) -အပိုဒ် ၁၀၅.၃။ A/HRC/၁၇/၉

၅၇ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှု တိုက်ဖျက်ရေး ထိရောက်သော ဆောင်ရွက်မှုနည်းလမ်းများ ပြဌာန်း သတ်မှတ်ရန် (စလိုဗေးနီးယား) ((Adopt effective measures to fight violence against women (Slovenia)) - အပိုဒ် ၁၀၅.၈။ A/HRC/၁၇/၉

၅၈ အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုကို တားဆီးရန် အားထုတ်မှုများ တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ရေးနှင့် အမျိုးသမီးအခွင့်ရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် နိုင်ငံတော်အဆင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစီမံချက်တစ်ခု ပြဌာန်းရန် (အီရန်) (Increase its efforts to prevent and combat violence against women and human trafficking and adopt a National Plan of Action for the advancement of the human rights of women (Iran))- အပိုဒ် ၁၀၅.၁၀။

A/HRC/၁၇/၉

၅၉ MNHRC-အပိုဒ် ၁၀

၆၀ CSW-အပိုဒ် ၂၃

၆၀ UHLS-အပိုဒ် ၄

၆၂ GEN-အပိုဒ် ၇

၆၃ AW-အပိုဒ် ၂

၆၄ LWF-အပိုဒ် ၂၀၊ UHLS-အပိုဒ် ၁၃

၆၅ GIEACPC-စာမျက်နှာ ၁

၆၆ GIEACPC-စာမျက်နှာ ၂။ JS8-စာမျက်နှာ ၂

၆၇ IHRB-စာမျက်နှာ ၄

၆၈ ODW-အပိုဒ် ၉

၆၉ JS8,-ကဏ္ဍ ၄

၇၀ JS14-အပိုဒ် ၃၁

၇၀ JS14-အပိုဒ် ၂၀ မှ ၃၀

၇၂ JS8-ကဏ္ဍ ၂

၇၃ JS6 အပိုဒ် ၂၂

၇၄ လွတ်လပ်ပြီး ဘက်လိုက်မှုကင်းသည့် တရားစီရင်ရေးဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ထိုက်သင့်သည့် ဥပဒေလုပ်ငန်းစဉ်ကို အာမခံပေး (အီတလီ) (Ensure the independence and impartiality of the judiciary and guarantee due process of law (Italy))- အပိုဒ် ၁၀၄.၃၇။

A/HRC/၁၇/၉

၇၅ ALRC-အပိုဒ် ၁၄ (c)။ JS1-အပိုဒ် ၅၊ ၆၊ ၁၀

၇၆ ICJ- အပိုဒ် ၈

၇၇ ICJ-အပိုဒ် ၉။ JS1-အပိုဒ် ၇၊ ၁၀

၇၈ ICJ-အပိုဒ် ၁၂။ IBAHRI-အပိုဒ် ၃.၇

၇၉ IBAHRI-အပိုဒ် ၃.၇

၈၀ IBAHRI-အပိုဒ် ၃.၁၁

၈၁ ALRC-အပိုဒ် ၁၃

၈၂ ICJ-အပိုဒ် ၃၄၊ ၃၆

၈၃ JS9-အပိုဒ် ၃၈။ AI-စာမျက်နှာ ၄။ FLD-အပိုဒ် ၁

၈၄ IHRC-အပိုဒ် ၃မှ ၄အထိ

၈၅ JS13-အပိုဒ် ၁၉။ JS4-အပိုဒ် ၃၉

၈၆ JS13-အပိုဒ် ၂၀ မှ ၂၁ အထိ

၈၇ JS10- အပိုဒ် ၃။ JS13-အပိုဒ် ၂၁ မှ ၂၂ အထိ

၈၈ CHRO-အပိုဒ် ၅၊ ၈

၈၉ AI-စာမျက်နှာ ၅

၉၀ KHRG-အပိုဒ် ၂၀

၉၁ JS10-စာမျက်နှာ ၁၀

၉၂ JS1-အပိုဒ် ၁၃

၉၃ PI-အပိုဒ် ၁၄

၉၄ PI- အပိုဒ် ၂၈ မှ ၃၀ အထိ

၉၅ PI-အပိုဒ် ၃၁

၉၆ WPNA-အပိုဒ် ၇

၉၇ AP-အပိုဒ် ၂၉

၉၈ FLD-အပိုဒ် ၃

၉၉ AP-အပိုဒ် ၂၀

၁၀၀ SEDF-စာမျက်နှာ ၆။ CSW-အပိုဒ် ၉

၁၀၁ UNPO- စာမျက်နှာ ၃။ ODI-အပိုဒ် ၁၁ မှ ၁၇ အထိ

၁၀၂ CHRO-အပိုဒ် ၂၀

၁၀၃ ADF-အပိုဒ် ၁၁

၁၀၄ ADF-အပိုဒ် ၁၃

၁၀၅ JS9-အပိုဒ် ၁၁ နှင့် ၁၃

- ၁၀၆ JS9-အပိုဒ် ၁၆
- ၁၀၇ JS9-အပိုဒ် ၁၇။ JS4-အပိုဒ် ၁၂။ JS12-အပိုဒ် ၂၆
- ၁၀၈ JS12-အပိုဒ် ၂၃။ JS4-အပိုဒ် ၁၂။ JS9-အပိုဒ် ၁၉ မှ ၂၂ အထိ
- ၁၀၉ JS11-အပိုဒ် ၅၀ မှ ၅၃ အထိ
- ၁၁၀ CIVICUS-အပိုဒ် ၂.၁။ FLD-အပိုဒ် ၆။ JS-အပိုဒ် ၁၇
- ၁၁၁ CIVICUS-အပိုဒ် ၂.၂။ FLD-အပိုဒ် ၇။ JS1-အပိုဒ် ၁၇
- ၁၁၂ JS11-အပိုဒ် ၁၈။ JS1-အပိုဒ် ၁၆
- ၁၁၃ AAPP-စာမျက်နှာ ၃။ CIVICUS-အပိုဒ် ၃.၃ နှင့် ၃.၆။ FLD-အပိုဒ် ၆
- ၁၁၄ ISHR-စာမျက်နှာ ၃။ JS9-စာမျက်နှာ ၁၄
- ၁၁၅ JT-အပိုဒ် ၅ မှ ၆ အထိ
- ၁၁၆ AI-စာမျက်နှာ ၄
- ၁၁၇ AP-အပိုဒ် ၁၅။ WPNA-အပိုဒ် ၁၆။ JS5-အပိုဒ် ၇
- ၁၁၈ JS5-အပိုဒ် ၇
- ၁၁၉ နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့် လွတ်လပ်ပြီး ဒီမိုကရေစီကျသည့် ရွေးကောက်ပွဲများ ဖြစ်လာရေး ဥပဒေကြောင်းနှင့် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်မှုများ ပြုလုပ်ရန် (သြစတြီးယား) (Take legislative and practical steps to ensure a political process and elections that are free and democratic (Austria))-အပိုဒ် ၁၀၅.၁။ A/HRC/၁၇/၉
- ၁၂၀ MNHRC-အပိုဒ် ၈
- ၁၂၁ JS13-အပိုဒ် ၃၅ နှင့် ၃၇
- ၁၂၂ GEN-အပိုဒ် ၄
- ၁၂၃ IHRB-စာမျက်နှာ ၆။ JS1-အပိုဒ် ၃၆
- ၁၂၄ JS14-အပိုဒ် ၃၃
- ၁၂၅ UNPO-စာမျက်နှာ ၂။ ODI-အပိုဒ် ၁၃
- ၁၂၆ ODI-အပိုဒ် ၁၃
- ၁၂၇ MDGs အထူးသဖြင့် ပညာရေးနိမ့်ကျမှု၊ စားနပ်ရိက္ခာ ရပိုင်ခွင့်နှင့် စားနပ်ရိက္ခာ ဖူလုံမှုရေးတို့ကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် ပူးပေါင်းမှု ပြုလုပ်နေစဉ်အတွင်း သင့်လျော်သည့် အစီအစဉ်များ ချမှတ်ရန်နှင့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုစီမံချက်တစ်ရပ် ဖော်ဆောင်ရန် (ဗီယက်နမ်) (Take appropriate measures and develop an action plan while continuing the cooperation with the international community to implement the MDGs, in particular poverty reduction, the right to food and food security (Viet Nam))-အပိုဒ် ၁၀၄.၄.၂။ A/HRC/၁၇/၉
- ၁၂၈ JS2-အပိုဒ် ၂၃
- ၁၂၉ AI-စာမျက်နှာ ၄
- ၁၃၀ LWF-စာမျက်နှာ ၈
- ၁၃၁ AW-စာမျက်နှာ ၃

- ၁၃၂ CHRO-အပိုင်း ၂၆ မှ ၂၇ အထိ
- ၁၃၃ JS8-ကဏ္ဍ ၅
- ၁၃၄ CHRO-အပိုင်း ၂၈
- ၁၃၅ IHRB-စာမျက်နှာ ၅
- ၁၃၆ AP-အပိုင်း ၃၃
- ၁၃၇ အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများ ပေးအပ်ခြင်းအပါအဝင် မသန်စွမ်းသူများနှင့် ပတ်သက်သည့် နိုင်ငံတော်အဆင့် စီမံကိန်း (၂၀၁၀-၂၀၁၂) အား ထိထိရောက်ရောက် အကောင်အထည်ဖော်ရေးကို အရှိန်မြှင့်တင်ရန် (ဆူဒန်) (Accelerate the effective implementation of the National Plan 2010-2012 on persons with disabilities including providing them with employment opportunities (Sudan))- အပိုင်း ၁၀၄.၂၁။ A/HRC/၁၇/၉
- ၁၃၈ JS8-ကဏ္ဍ ၅
- ၁၃၉ JS8-ကဏ္ဍ ၅
- ၁၄၀ JS8-ကဏ္ဍ ၅
- ၁၄၁ SEDF-စာမျက်နှာ ၅
- ၁၄၂ ODVV-အပိုင်း ၁၁
- ၁၄၃ CSW-အပိုင်း ၅
- ၁၄၄ AP-အပိုင်း ၈
- ၁၄၅ ERT-အပိုင်း ၁၂
- ၁၄၆ AP-အပိုင်း ၁၃
- ၁၄၇ AP-အပိုင်း ၁၆။ JS4-အပိုင်း ၃၃
- ၁၄၈ ERT-အပိုင်း ၁၈
- ၁၄၉ JS7-အပိုင်း ၁ နှင့် ၄
- ၁၅၀ JS2-အပိုင်း ၃ နှင့် ၂၀။ JS4-အပိုင်း ၂၇
- ၁၅၁ JS10-စာမျက်နှာ ၆
- ၁၅၂ WPNA-အပိုင်း ၅
- ၁၅၃ JS14-အပိုင်း ၃၅ (၈)
- ၁၅၄ IDMC-စာမျက်နှာ ၂၊ ၃၊ ၇၊ ၉
- ၁၅၅ IDMC-စာမျက်နှာ ၉
- ၁၅၆ AI-စာမျက်နှာ ၅။ ERT-အပိုင်း ၁၆။ JS4-အပိုင်း ၃၅
- ၁၅၇ ICJ-အပိုင်း ၁၇။ AI-ဟာမျက်နှာ ၃။ IHRB-စာမျက်နှာ ၄
- ၁၅၈ AI-စာမျက်နှာ ၄
- ၁၅၉ JS2-အပိုင်း ၂၆။ JS7-အပိုင်း ၇။ IHRB-စာမျက်နှာ ၃။ JS13-အပိုင်း ၃၈
- ၁၆၀ JS1အပိုင်း ၃၁။ JS2-အပိုင်း ၂၆။ JS7-အပိုင်း ၈။ JS14-အပိုင်း ၃၈

